

Šiame numery

KAIP DIDŽIASIAS KATEDRAS STATANT.
POKALBIS APIE RAŠYTOJUS IR
LITERATŪRĄ.
SAVOSIOS PUBLIKOS PRIEGLOBSTYJE.
PARTIZANŲ PERGALE CHICAGOJE.
DANGUOLĖS SADŪNAITĖS EILERASČIAI.
VYTUKĖ, IR KĄ KIEKVIENAS LIETUVIS
TURI ŽINOTI.
PAMINKLAS MITUI.
MŪSISKIAI TARPTAUTINIAME LEIDINY.
DABARTIES EUROPOS TEOLOGAI
NAUJIEJI LIETUVIŲ FONDO
STIPENDININKAI.
NAUJI LEIDINIAI.
KULTŪRINĖ KRONIKA.
MOTERŲ GYVENIMAS.

Pokalbis apie rašytojus ir literatūrą

Ketvertą metų Lietuvių rašytojų draugijos valdyba buvo Chicagoje, gi nuo šių metų sausio mėnesio persikelia į New Yorką. Norėdami pasidalinti su skaitytojais keletu minčių apie lietuvių rašytojus ir jų draugiją, ligšioliniam jos pirmininkui Aloyzui Baroniui pateikėme keletą klausimų.

— Iš kur į Chicago atsikėlė Lietuvių rašytojų valdyba ir kodėl vyksta toks kilnojimas?

— Prieš ketvertą metų valdyba trejiems metams buvo išrinkta iš Chicago gyvenančių rašytojų. Ji perėmė pareigas iš Los Angeles rašytojų, kur draugijos pirmininku buvo poetas Bernardas Brazdžionis. Lietuvių rašytojų dauguma nubalsavo valdybą kelti į Chicago, ir čia ji buvo išrinkta iš vietos rašytojų, kurią sudarė Albinas Valentinas, Jeronimas Ignatonis, Povilas Gaučys, Anatolijus Kairys ir aš pats. Išbuvo ketverta metų ne todėl, kad labai norėjome valdžios, bet kad po trejų metų nesugebėjome valdžios oficialiai atsikratyti. Rašytojai mano, o patirtis parodė, kad tai teisinga, jog negera, kai valdyboje užsibūna tie patys asmenys, nors ir labai gerai veikia. Todėl keliam į kitą miestą, kad kiti kolegos šiek tiek padirbėtų ir kad buvusioji valdyba nepriprastų prie valdžios, nes, anot Antano Gustaičio, valdžia yra kaip narkotikai, įpratus, nesinori jos beatiduoti.

— Kas išrinkta į naująją valdybą?

— Naujojon valdybon išrinkti: L. Andriekus, P. Jurkus, Al. Landsbergis, N. Mazalaitė ir J. Jankus.

— Kokie draugijos uždaviniai ir kiek joje narių?

— Narių yra devyniasdešimt. Keletas yra dėl kokių nors priežasčių iš jos išstoje, tačiau galimas daiktas, kad grįš.

— Koks rašytojų amžiaus vidurkis, kuo daugiausia jie verčiasi, kas draugijai gali priklausyti?

— Nepasakytume, kad draugija būtų labai jauna, bet kadangi tai nėra sportinis vienetas, tai jos amžiaus vidurkis 60 m., nėra labai gąsdinantis. Narių tarpe yra profesorių ir darbininkų tačiau visi yra gerai sugyvenę vienos šeimos nariai. Nariai priimami balsavimo keliu, pasisako visi rašytojai. Nariais gali būti poetai, prozininkai, vertėjai ir kritikai. Narių tarpe yra šveicaras dr. J. Eretas, estas Aleksis Rannit ir britas prof. Rafael Sealey. Prieš kiek laiko buvo ir miręs latvis E. Skujenieks, Taigi, be lietuvių, yra ir kitų tautybių daug lietuvių literatūrai ir tautai nusipelnusių asmenų.

— Koks Jūsų kadencijos metu buvo maloniausias ir nemaloniausias įvykis?

— Nemaloniausias, kai teko palaidoti du valdybos narius A. Valentina ir J. Ignatonį ir revizijos komisijos narį B. Babrauską. Taipgi buvo skaudu ir laidojant kitus rašytojus, nors ir nevaldybos narius, kaip pvz. A. Rūką. Maloniausias faktas buvo, kad mes visi draugiškai ir sutartinai dirbome, nenorėdami nei per daug nuveikti, nei apleisti bū-

Buvęs Lietuvių rašytojų draugijos pirmininkas Aloyzas Baronas apie pačią draugiją, premijas, apie romanus ir vertimus į svetimias kalbas, apie santykius su svetimaisiais ir pavergtaisiais.

tinų draugijos reikalų. Be kitų malonių dalykų buvo Lietuvių fondo pažadas skirti kasmet literatūrinėms premijoms sumas. Tai palengvino LRD valdybai, kuri ligi šiol, per keliolika metų, pati ieškodavo mecenatų.

— Visame pasaulyje yra skelbiami konkursai ir atžymimi ra-

Aloyzas Baronas

šytojai, todėl neturėti premijų reikštų žengti į tuos laikus, kada visai literatūros nebuvo. Kas nori, konkurse dalyvauja, kas gi nenori, nedalyvauja. Tačiau manyti, kad konkursų ir premijų nebuvimas pakels mūsų literatūrą, yra daugiau negu nesupratimas.

— Manote, kad premijos sujudina mūsų literatūrinį pasaulį?

— Taip. Sudomina skaitytoją, kuris atkreipia dėmesį ne tik į premijuotus, bet ir į kitus kūrinius.

— Ką Jūs galvojate apie amerikietiškus, taip vadinamus, bestselerius? Ar panašių atvejų yra ir lietuvių tarpe? Ir kokio žanro kūriniai tokio pasisekimo sulaukia?

— Sunku prvesti definiciją, koks kūrinys bus labiausiai perkamas. Taip yra amerikiečių taip ir mūsų pasaulyje. Pavyzdžiui, J. Gliaudos "Agonija", Vl. Ramojaus "Kritusieji už laisvę" buvo išparduoti per ketvertą mėnesių, mano "Trečiosios moters" 1,200 tiražas taip pat buvo išparduotas per pusketvirtą mėnesio, gi dar 1957 m. išleisto mano romano "Mėnesienos", apie kurią ir dr. K. Keblys "Literatūroje svetur" tarė gerą žodį, 800 egz. tiražas dar ir šiandien neparduotas.

— Ką Jūs manote apie dr. K. Keblio mūsų romanų aptarimus?

— Teigiama. Manau, kad vargiai kas būtų geriau padaręs dėl milžiniškos medžiagos apimtys, nes reikėjo pasverti apie šimtą romanų. Be abejo, nuo klaidų niekas nėra apsaugotas, bet manau, kad dr. K. Keblys savo darbą aplamai atliko gerai.

— Užsiminėte "Mėnesieną", kas tame romane liečiama?

— Šiuo metu daug kalbama apie sąžinės laisvę ir paklusnumą autoritetui. Tai prasidėjo nuo Vatikano II-jo susirinkimo. Net ir "Drauge" apie paklusnumą įsta-

tymui ir sąžinę buvo ne kartą rašoma. Vėliausias toks raštas tai neseniai atspausdintas L. Dambriūno atsakymas dr. A. Maceinai. "Mėnesienoj" kaip tik ta problema sprendžiama, nors tada niekam nė į galvą neatėjo, kad galima paklusti sąžinei, ne tik įstatymui. Rašydamas romaną, ne kartą kalbėjau, rodos, su tokiais gera prasme liberaliais ir mokytais kunigais, kaip kun. K. Baru ir kun. dr. A. Baltiniu, tačiau jie tada neabejotinai pasisakė už įstatymą, ir sprendimą romane buvo gana

sunku surasti. Kur nuėjo romano herojus, nebuvo pasakyta. Ir jis ten nuėjo, kur kiekvienam skaitytojui atrodė, kad turėjo nu-eiti.

— Nemaža lietuvių rašytojų vertimų pasirodė angliškai. Koks jų pasisekimas svetimuose namuose?

— Nepasakyčiau, kad labai blogas. Lietuviai rašytojai buvo priimti gana svetingai. Tačiau palankių-recenzijų nebuvo galima dėl lėšų stokos panaudoti reklamai. O be reklamos čia žmogus, atrodo, badu numirtų,

nemokėdamas duonos nusipirkti. Tai kaip jis pirsks knygą, kai pavojus jo gyvybei tiesiogiai negresia.

— Ar lietuvių rašytojų draugija palaiko ryšius su kitų tautų rašytojais?

— Pavieniai taip, organizuotai labai nedaug. Mūsų kadencijos metu teko turėti raštų reikalų su amerikiečių įvairiomis įstaigomis. Dar ir ši mėnesį turiau sutikti iš Britanijos rašytoją Paul Tabori, kurio, jei nesutikčiau Chicagoje, tai dėl lietuvių dalyvavimo pasaulio humoro enciklopedijoj turės baigti tartis naujoji valdyba, gal būt, konkrečiai valdybos narys Al. Landsbergis, su kuriuo čia vizituojaš prof. Tabori yra jau anksčiau pažįstamas (Nukelta į 2 psl.)

Savosios publikos prieglobstyje

Solistės Aldonos Stempužienės rečitalio Chicagoje proga.

Solistė Aldona Stempužienė kelerius metus nedainavo Chicago lietuvių operos pastatymuose, bet užtat Chicagoje pasirodė gerai paruoštos programos rečitaliuose. Komp. Lapinsko operose "Lokys" ir "Maras" ypačiai išryškėjo solistės muzikinis talen-

tas ir pajėgumas perteikti moderniąją muziką. Apskritai, jos rečitaliai tapo meno švente Chicago auditorijai, kurios dauguma sudarė jaunesniosios kartos klausytojai ir solistės meninių pasiekimų gerbėjai. 1970 vasario (sekmadienį), 4 val. popiet

Chicago Jaunimo centre Satrijos meno draugija rengia šio sezono Aldonos Stempužienės rečitalį. Po neseniai su Stuttgarto simfoniniu orkestru jos įdainuotų plokštelių, šitas vasario 1 d. solistės rečitalis Chicagoje vertas ypatingo mūsų publikos dėmesio. Koncerto paruošė tad čia ir užkalbiname Aldoną Stempužienę.

— Kaip Jūs sudarote rečitalio programą?

— Iš tikrųjų, man patiktų dainuoti kurio nors vieno kompozitoriaus ištiesią programą. Toks rečitalis leistų giliau įsigyventi į kompozitoriaus kūrybinį pasaulį ir vispusiškai jį atskleisti klausytojui. Deja, tenka atsisvegti ir į margąją publiką, renkančią kelių muzikos stilių kūrinius, kad susidarytų įvairesnė programa. Rimtame rečitalyje pvz. neturėtų būti dainuojamos Carmen, Aidos ar Trubadūrų arijos. Bet žinant klausytojų skoni, negalima tos realybės ignoruoti.

— Bet Jūs rečitaliuose, atrodo, išskirtinai daug dėmesio skiriate naujai muzikai. Ar čia tik noras eiti su laiko dvasia, ar yra ir kokios gilesnės priežastys?

— Naujoji muzika yra dalinai ir mados dalykas. Betgi kai kurie mados dalykai, ne visi, po truputį tampa visuotinai priimta forma ir natūraliu naujosios kūrybos dėsniu. Taip pat norėčiau pastebėti, kad mūsųose populiariai paplitęs priekaištis, kad tą "laukinę" muziką išrado amerikiečiai, yra neteisingas. Toji "laukinė" muzika atėjo ir vis tebeina iš senos ir gilių meno tradicijų Europos. Rimtos naujosios muzikos koncepcija visiškai skiriasi nuo tradicinės formos. Jos intonacijos, ritminės ir kitos vokalinės problemos yra žymiai didesnės, negu, sakykim, romantiškosios muzikos. Ir todėl aš džiaugiuos, galėdama dainuoti modernius kūrinius ar atlikti vaidmenis moderniose operose. Menininkas, siekias kūrinyje tobulėjimo, turi būti avangarde.

Solistė Aldona Stempužienė ruošiasi rečitaliui

Nuotr. Hugo Jabl

Kaip didžiasias katedras statant

"Lietuvių drama Broadway teatre... mūsų bestseleris visuose knygynuose... po to, filmas... pirmą televizijoje... pasakui..." Svajonė, pasakys ne vienas, o gal tikrenybė? Bent galimybė... Kai gal ne vienas apie tai pasąmonėje tik kartą į metus pagalvojame, tai visa ta svajonė tuo ir baigiasi.

O vis dėl to, kolektyvuose ar atskirai dirbdam, mūsų koliai yra išėję į tarptautinius vandenis. Ir mes jais didžiujamės. Paminėtini yra įvairūs mokslininkai, kuriuos sekla kalbos nevaržomas dailininkas, muzikas (ypač interpretatorius), avangardinių filmų gamintojai; net dramoje išsikišom su škeliais pastatymais; išvertėm ir kelis mūsų romanus, kurie buvo paminėti spaudoje ir t. t.

Taigi individualių kūrėjų balanse šis tas yra, nors didesnio dėmesio — sensacijos, atrodo, nesukėlėm. Mokslininkai, taip, bet tik lietuviškom pavardėm, gan nepastebimi. Filmininkai — avangardistai? Gan uždari. Broadway? Televizija? Bestseleris? Neturime. Gal tam reikia kolektyvinio dėmesio, apie kurį čia norėtusi ir pakalbėti.

Juk esame geri kolektyvo darbe: štai Enciklopedija net dviem kalbom, "Lietuvių literatūra svetur 1945—1967", "Lithuania 700 years", o kur chorai, tautiniai šokiai ir t. t. Visas tas didesnis susikaupimas buvo atlikta talkos darbu, kaip palikimas, kaip pasirodymas prieš svetimuosius, ar

kaip mūsų emigrantinis testamentas.

— Bet kaip su dideliu meno veikalais? Gal, kaip ir gotikos laikais, statant didžiasias katedras, reikėtų ir mum dabar pasinaudoti šia mūmyste slėpinčia organizacine gyslele, redagavimo talentu.

Turime daug laikraščių, žurnalių, veiklame, plūšame, bet monumentalaus meno kūrinio dar neturime. Gal atėjo laikas visa šitai išnaudoti ir kūrybai, nes gerų kritikų, kurie žino, ko reikia dideliame meno veikalui, atrodo, mūsųose netrūksta, kaip matyti iš daugelio recenzijų. Ir kai kurie, nors ir neblogi kūrėjai, bet, dažnai kurdami visai užsidarę, vienur ar kitur suklysta. Mūsų kritikai tada klaidas pamato, bet jau "post factum", kai veikalas atspaustas.

Kodėl, pavyzdžiui, leidyklos mūsųose nelaiko gero kritiko, patarėjo. Keitėjo? Gal ir neišvengiami tokie kritikų ginčai, kaip po "Kryžių", "Pragaro pašvaisčių", "Penkių stulpų", škėmos raštų ar Danos pasirodymų, bet vis dėlto išspausdintam veikalui (deja "post factum") dažnai teisingai prikišama, kad neieškoma jame tikro žmogaus, kad anas "geras futbolininkas", taip, bet nepataiko į vartus, kad tas stilingas, bet numarina herojų po keliasdešimt puslapių, kad šis įdomus, bet stabdo su įtarpom intriga, kad toks ir toks geras, bet užtvindo žodžiais, kaip tvanu, turinį; pas aną priešai blogi, negatyvus charakteris (Nukelti į 2 psl.)

Pokalbis apie rašytojus ir literatūra

(Atkelta iš 1 psl.)

mas. Tenka pastebėti, kad visa da su kitų tautų rašytojais labai lengva rasti bendrą kalbą, kadangi visų literatūrų reikalai yra labai panašūs. Reikia pasakyti, kad jų draugystė mes turėtume daugiau išnaudoti ir savo reikalams, nebūtinai literatūrine, bet ir politine prasme.

— Ar jūs nemanote, kad Lietuvos fondas turėtų daugiau paremti mūsų literatūrinius užmojus, individualinius ar kolektyvinius?

— Manysčiau, kad Lietuvos fondo ir yra vienas iš pagrindinių tikslų lietuviškos rėmimas, ypač panašūs leidiniai kaip "Lietuvių literatūra svetur", kuri, kaip žinoma, parėmė "I Laisvės fondo" lietuviškai kultūrai ugdyti". Ir tai reikia daryti greit, kol rašytojų amžiaus vidurkis 60 m., nes dar už dešimt metų gali labai sumažėti rašančiųjų. Pavergtoje Lietuvoje rašo įvairius tendencingus atsiminimus. O kodėl Lietuvos fondas negalėtų būti paskatas čionykščiams mūsų kultūros veteranams ir šiaip jau pagyvenusiems parašyti niekieno neįtaigiamus savuosius, mūsų kultūros istorijai reikšmingus atsiminimus. Šitai yra neatidėliotina, kai laiko tėkmėje tokių žmonių mes vis daugiau netenka. Šiandien B. Babrauskas būtų galėjęs atsverti visus ano meto A. Venclovos aprašomas melagystes, tačiau mirus B. Babrauskui, vargu ar kas tepajėgęs teisingai pavaizduoti ano meto literatūrinį judėjimą. Tai bent dalinai galėtų atlikti kolega Br. Raila.

— Kokie LRD santykiai su

"Penkių stulpų turgaus aikštėje" pastatymo Chicagoje trys didieji "kaltininkai": spektaklio režisierius Darius Lapinskas, veikalo autorius Algirdas Landsbergis ir JAV Kultūros fondo pirm., Jaunimo teatro koordinatorių Antolijus Kairys.

okupuotos Lietuvos rašytojais?

— Oficialių santykių nėra. Juk kokia gali būti draugystė, kai mes čia esame proletarai, o ten rašytojų sąjunga yra buržuai. Jie yra profesionalai, gerai apmokami ir ten sąjungos pirmininkas yra aristokratas, o čia tik savo laiką ir lėšas atleis prolektaras. Privatus ryšys tarp pavergtos Lietuvos ir išėvijios rašytojų yra. Mes apie juos daugiau žinome, jie apie mus mažiau. Gi tie, kurie Lietuvoje yra aukštesnioje postuose, tai irgi yra gana neblogoje apie mus informuoti, nes jie turi progos ir prie knygų iš užsienio prieiti. Šiaip jau didžioji dalis Lietuvos rašytojų, net čionykštės "Lietuvių Enciklopedijos" nėra matę ir nežino, kas juos apie juos pačius parašyta.

— Ar Lietuvos rašytojų draugija laisvajame pasauly yra tik veteranų amžiaus ir pusamžio sulaukusių žmonių organizacija, ar ji pasipildo jau ir svetimuose

pasviečiuose subrendusiais jaunaisiais?

— Žinoma, nereikia manyti, kad LR draugija yra paženklinata mirties ženkle. Jos narių eilės pasipildė jaunais, mūsų literatūros gyvenime gyvastingais žmonėmis. Štai galėčiau išvardinti ir neseniai įstojusius: Kazj Almena, Danguolė Sadūnaitė, Nirolė Jankutė ir dar vieną kitą. O tokių jaunų narių reikia tikėtis, nors ir ne taip gausiai kaip normaliomis sąlygomis, ateis ir daugiau, nes jaunimo su neabejotinai talentu yra, ką liudija ir pernai išleista "Tiltų ir tunelių" antologija.

— Ar Lietuvos Rašytojų draugija nemano savo veiklos plėsti?

— Nemanyčiau, kad tai būtų prasminga ir imanoma atlikti visuose kontinentuose išsisklaidžiusiai žmonių šeiminei. Draugijos tikslas rūpintis tik grynai literatūriniais reikalais, o veiklą reikia palikti Baltijai, Altui ir Lietuvos bendruomenei, kuri re-

mas visus mūsų kultūrinius užmojus, o jos rėmuose veikia Lietuvos fondas ir pačius rašytojus literatūros premijomis, — baigė ilgokai užtrukusį pokalbį Lietuvos rašytojų draugijos buvęs pirmininkas Aloyzas Baronas. Su naujuoju draugijos pirmininku tikimės tokį pokalbį duoti kada nors vėliau. K.P.

Dabartinės Europos teologai

Ekumeninėje dvasioje mes turime pamatyti ir kitų studijinius darbu. Tarp tokių suminėtas protestantų dvasininko prof. dr. S. P. Schilling veiklas "Contemporary Continental Theologians" (išleido Abingdon Press, Nashville, Tenn., 300 psl.)

Autorius yra giles erudicijos, studijas išėjęs Europoje ir Amerikoje, profesorius įvairių kraštų aukštesiose mokyklose. Čia jis aptaria pažįstas žymyųjų protestantų teologų: K. Barth, H. Diem, į egzistencializmą linkusių R. Bultmann, F. Gogarten, G. Eberling, pagaliau neoliteronų E. Schlink, G. Wingren; tada informuoja apie du ryškiuosius katalikų teologus: Y. M. Congar ir K. Rahner ir pagaliau nusako doktriną rytų ortodoksų teologo N. Nissiotis.

Autorius labai suglaustai, bet su dideliu tikslumu perteikia tų teologų sukurtas mokslines sistemas, meta į jas kritišką žvilgsnį, analizuoja jų panašumus ir skirtumus, o pabaigoje duoda bendrą, platesnę analizę.

Skaitant tenka stebėtis autoriaus išvalgumu, pastangomis labai sąžiningai perteikti aptariamų teologų pažiūras ir moksliskai kritiškumu vertinti jų doktriną. Ne su visomis autoriaus mintimis būtų galima sutikti, tačiau šiuo jo moksliniu darbu tenka pasigerėti. Ypač įdomus aptari-

KERTINĖ PARAŠTĖ

(Atkelta iš 1 psl.)

rakteris be jokio motyvavimo, pas kita pertęstos kūrinio daly, šis sentimentalus... silpna intriga ir t. t. ir t. t.

Jau kažkas, neprisimenu, čia pvz. mūsų teatrui buvo pataręs: parašykite, kas gabus, gerą intriga, kiti, gabesni dialoge, teparašo dialogą ir t. t., bet duokite mums gerą veiklą! Tiesiog prašyte prašę.

Giriamės 70% pasitraukusių rašytojų. Taigi, ar vardan "tarptautinių vandenų išplaukimo" ir jė kaip enciklopedininkai, kritikai ir kt. negalėtų susiorganizuoti ir pvz. paskelbti pirmą: konkursą vien veikalui turiniui, santraukai (dramai, romanui, filmui ar kt.). Pasodinkimė jūry komisiją ne rašytojus, bet kritikus (griežčiausius), Laimėtą santrauką reiktų dar perdirbti iki visiško tobulumo. Po to, padalinus darbą į skyrius, aktus, veiksmus ar kt., užsakyti pas vieną, penkis ar daugiau rašytojų, gal net kito konkurso būdu gauti visą tą kūrybinę žaliavą, kurią keli turėtų suredaguoti — suorkestruoti, kritikai dar pakritikuoti.

Jei toks veikalas, specialisto

išverstas į anglų kalbą, ir nepasidarys literatūros bestselleriu, filmu ar Broadway "hit", tai bent liks mūsų visuomenei, kaip mūsų kūrėjų lyg gėtinė — kolektyvinė — gal net pavyzdinė, savotiška emigrantiško kūrybinio spustelėjimo "kalevalinė" dovana.

O įvedus į mūsų leidyklas gerus kritikus, "post factum" nepritekdiai ir klaidos gal palengva visai išnyks. Ir negalvokime, kad visa, kas čia pasakytą, yra lyg kažkoks Amerikos atradimas. Ne tik to-

Dr. Ant. Rudoko kabineta portmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: Pirmad. 8 ketv. 1—11 r. 7—9; antrad. ir penktad. 10—4; šeštad. 10—2 val.

Ofs. 735-4477. Rez. PR 8-6960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCINĖS LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rez. Tel. GI 8-0873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
Akušerija ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija
6132 S. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jėt netaisliepia, skambinti: MI 3-0001.

Ofsio tel. PR 8-2220
Namų-rezid. — PISOSPECT 8-9081
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKSA
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antrad., ketvirt. ir penkt. nuo 12 iki 8 val. ir nuo 6 iki 8 val. vak. Šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PR 6-6022 Rez. PR 8-6960
DR. E. JATULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika
2815 West 71st Street
Ofsio val. kasdien nuo 7 iki 9 v. v., šešt. nuo 9 iki 12 val.; arba susitarus.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val: kasdien nuo 1—4 p.p. ir 6 iki 8 val. Trečiad. ir šeštad. uždaryta

Ofsio ir buto tel. OLYMPIC 2-1881
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad. ir šeštad. tik susitarus.

DR. ALG. KAVALIONAS
5540 S. Pulaski Rd.
VIDAUS LIGŲ IR KRAUJO SPECIALYBĖ
Valandos pagal susitarimą
Skambinti 585-2525
Telef. veikla 24 val.

Tel. — REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuvės gydytojas)
3925 W. 59 Street
Val: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12—4 val. p. p. 6—8 val. vak. Šeštad. 13—3 val. p. d., trečiad. uždaryta.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALYBĖ
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antrad., ketvirt. ir penkt. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6—8 val. vakare. Trečiad. nuo 11 val. ryto iki 3 val. p. p., šeštad. 11 val. ryto iki 3 val. p. p.

Ofsio telef. RE 7-1108
Rez. tel. 289-2919
Tel. ofiso ir buto OLYMPIC 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1—3 val. ir 6—8 val. vak. Išskyrus trečiadienius
Šeštadieniais 12 iki 4 popiet.

DR. MARIJA LINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2235
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val: pirm., ketv. 1-4, vakare 7-9, antr., penkt. 1-5, treč. ir šešt. tik susitarus.

Ofsio tel. HE 4-5768
DR. M. BUDRYS
ALERGIJA
2751 West 51st Street
Valandos: antradieniai, penktadieniai 2—9 v., šeštadieniai 10—11 p. p. Ligoniai priimami pagal susitarimą.

Ofsio tel. PR 8-7775. Rez. PR 6-4733
DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Valandos: pirmad., ketv. 5—8 val., antrad. ir penkt. 1—4 val. Valandos pagal susitarimą

PLATINKITE "DRAUGĄ".

kie, bet ir daug keistesni kūrybiniai projektai buvo, yra čia ir kitur užsimojami; keičiami, taisomi ir minkomi, kaip molis, jie sutvėrė ne vieną ir tobulą nusteibimą, o mūmyse tai gal išjudintį ir pagyventų visuomenės dalyvavimą kultūriname bruzdėjime, kur toks kultūrinis "triuksmas" būtų reikalingas, kaip prie tų didžiųjų piramidžių ir gotikos katedrų statybos, kur kiekvienas turėjo savo balsą, dėjo savo plytą, išmintį ir meno pajautimą, ką ir mes savo tautiniam charakteryje, berods, turime ir mėgstame taip "statyti" P. Mln.

Ofsio HE 4-1818 Rez. PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Pirm. ir penkt. 2—8 p. p.
Antrad. ir ketv. 9—11 v. r.
ir 4—8 p. p. Šeštad. 9 v. r. iki 12 p.

DR. FRANK PLECKAS
OPTOMETRISTAS
Kalba lietuviškai
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tūkina akis, Pritaiko akinius ir "contact lenses".
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPEC. VIDAUS LIGOS
Tel. ofiso PR 6-7800; Namų 925-7697
5159 South Damen Avenue
Valandos tik pagal susitarimą
Trečiadieniais uždaryta

Telef. — 423-2660
DR. E. RINGUS
RENTGENOLOGAS
9760 South Kedzie Avenue
Val. pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. 8 v. r. iki 9 v. r. Treč. ir šeštad. 8 v. r. iki 3 v. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS
2745 West 69th Street
Tel. 737-2290; ofiso ir rezidencijos
Pirma liguosius tik susitarus — (By appointment)

DR. LEONAS SEIBUTIS
Inkstų, Pūslės ir Prostato Chirurgija
Ofisas 2454 W. 71st Street
Val: anrad. nuo 2-5 popiet, ketvirtad. nuo 6-8 vakaro.
Ofiso tel. 776-2880; Rezid. 448-5545

DR. ALDONA ŠIMKUS
AKIŲ LIGOS IR CHIRURGIJA
PRITAIKO AKINIUS
15542 So. Cicero, Oak Forest, Ill.
Kabineto tel. 887-2020
Namų tel. 839-1071
Vizitai pagal susitarimą

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. REliance 5-4410
Rez. GRowellhill 6-0617

Valandos: pirm. ir ketv. nuo 12 val. iki 2 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. vak.; antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisas 2750 W. 71st Street
TELEFONAS 925-8296
Valandos: 2—8 v. r. penktad. 10—12 v. r., 2—8 v. vak. Šeštad. 1—4 v. vakaro. Sekmad. ir trečiad. uždaryta
Rezid. tel. WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PRespect 5-1233
Ofiso val: Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. Šeštad. 2—4 val. popiet. ir kitu laiku pagal susitarimą.

Ofs. Tel. HE 4-2123, Namų GI 8-6195
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Pirmą liguosius tik susitarus
Val. 2—4 p. p. ir 6—8 val. vak. Trečiad. ir šeštad. uždaryta

Tel. PRespect 6-9400
DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6648 South Albany Avenue
Val: pirm., antrad., ketv. 6—8 val. vak., penkt. ir šeštad. 2—4 popiet. ir kitu laiku pagal susitarimą

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-5150
DR. F. G. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Val: 2 iki 4 v. p. ir 7 iki 8 v. v. Treč. ir šeštad. pagal susitarimą

Ofsio tel. 767-2141 Namų 636-4850
DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 South Pulaski Road
Val: pirmad., antrad., penktad. 1-4 ir 6-8 v. r., ketvirt. 9-3 vakaro. Šeštadieniai 11-3 val. popiet.

Savosios publikos prieglobstyje

(Atkelta iš 1 psl.)

— Kokia bus jūsų rečitalio programa, kuris įvyks vas. 1 d. 4 val. popiet Jaunimo centre, Chicagoje?

— Šio rečitalio programoj dainuosiu labai mažai modernių kūrinių. Programos pagrindas — klasikai. Atliksiu lietuvių kompozitorių dainas — V.K. Banaičio, V. Jakubėno, Vyt. Montvilos ir kt. Montvilos ciklas "Trys rugiapiūtės dainos" yra visiškai negirdėtas. "For art's sake" dainuosiu pasauliniame repertuare labai retai girdimas Monteverdi arijas iš klasikinių operų Orfeo, Arianna ir L'Incoronazione di Poppea. Šie kūriniai, parašyti 16 šimtmečio pabaigoje, yra ypač tinkiami kontraltui. Jos yra dainuojamos "stile recitativo" būdu, išskiliant kūrinio dramatinę formą. Tuo būdu Monteverdi pirmasis formulavo muzikinę dramos sampratą. Nepaisydamas konservatyvių muzikos teoretikų kritikos, Monteverdi toliau vystė šią vokalinę muzikos formą, kurios žymiausias pasekėjas buvo Gluckas ir Wagneris. Taipgi atliksiu vokališkai aukštos technikos reikalaujančią Rossini operos La Cenerentola ariją, kuri sukurta koloratūriniam kontraltui.

— Kokia visuomenės talka, Jūsų manymu, būtų reikalinga dainos menui mūsų kasintini ir ugdyti?

— Esu labai laiminga, kad Caffarelli Opera Clevelande, Santara — šviesa ir šiais metais šatrija globojo ir rengė mano individualius rečitalius. Tai buvo meno šventės man pačiai ir tiems, kurie domisi mūsų muzikiniu gyvenimu. Kitais atvejais dainavimas buvo tik priedas prie įvairių minčių bei visuomeninių organizacijų parengimų. Tačiau ir tu "priedų" negalima pamiršti, kai kurie jų buvo

iškilūs, rengti JAV LB, Kultūros fondo ar PLB žymiose koncertų salėse su simfonijos orkestrais. Savųjų organizacijų ir savosios publikos prieglobstyje galima augti, tobulėti ir atlikti tikrai gražių darbų. Šia kryptimi, atrodė, ruošiasi eiti ir Lietuvos fondas, nors ir pavėluotai. Institucija, turinti jau daugiau kaip pusę milijono, gali imtis ir reprezentacinių koncertų rengimo, nesibijodama nei galimų nuostolių, nei didelių reklamų sąskaitų.

— Kokia paslaptis yra jūsų nuolatinio progreso? — Kritiškas savęs vertinimas ir noras atlikti kūrinį geriau negu prieš porą metų, prieš metus arba net vakar. Tai viena paslaptis. — O kaip su galimybėmis koncer-

tuoti Lietuvoje? Ar buvote ten kviešta?

— Problema yra labai jautri ir skaudi, todėl nesiekiu sau iš to jokios patriotinės reklamos. Juo labiau, kaip man žinoma, jog keli dainininkai ir instrumentalistai yra gavę kvietimus vykti koncertams į okupuotą Lietuvą. Sunki tautos likimo dalia mus verčia tyliai, be didelių pareiškimų, laukti, platesnę analizę.

• Vilniuje toliau leidžiama serija "Lietuvių liaudies menas". Gruodžio mėn. pasirodė "Juostos" — leidinį sudarė ir parengė A. Mikėnaitė ir J. Balčikonis. Įvadas ir iliustracijų sąrašas pateikti lietuvių ir... rusų kalbomis.

Scena iš "Penkių stulpų turgaus aikštėje" trečiojo veiksmo. Iš kairės į dešinę: Edvardas Monkus — Deputatas, Julius Smilga — Pirmininkas, Rimvydas Vasiukevičius — Tardytojas, Marytė Smilgaitė — Albina, Lucejus Alenka — Antanas, Algimantas Vaktors — Jonas ir Zivilė. Bilosytė — Pasakotoja, Nuotr. V. Noreikos

PARTIZANŲ PERGALĖ CHICAGOJE

Landsbergio ir Lapinsko konfrontacija Jaunimo teatre

J. DAUGAILIS

Kai vyresniųjų scenos vilkų teatras aptilo, Chicagoje galin-gu balsu prabilo jaunieji akto-riai. Sausio 17 ir 18 dienomis Jaunimo centre labai vykusiai jaunimo pastatyta Algirdo Landsbergio trijų veiksmų drama "Penki stulpai turgaus aikštėje". Ją pastatė Jaunimo teatras, režisuojant Dariui La-pinskui (sekmadienio pastaty-mas jam buvo dviguba šventė: supuošė su jo vardinėmis).

Pastatymo išradingumas

Veikale vaizduojami pasku-tinieji partizanai Lietuvoje. Šio veikalo įvairošė šiaurės Amerikos vietose jau buvo sep-tyni pastatymai: trys lietuvių kalba, trys anglų ir vienas lat-vių (pastatymus kartojant, spektaklių buvo žymiai dau-giau). Tačiau šis Jaunimo teat-ro pastatymas buvo visiškai skirtingas nuo ankstybesnių. Viesi kiti pastatymai buvo dau-giau realistiški, šis gi — teatrališkiausias iš visų. Čia nulėmė Dariaus Lapinsko išradingu-mas. Jis veikala kiek aptrum-pino, tamais scenoje leido dviem-is ir trimis plotmėmis, panaudo-jo gausius scenos efektus. Ekaidrėmis buvo sudaromi sce-nos vaizdai, tarytojų skėstant vidaus, sielos kovose, skaidrė-mis buvo perteikiami jo kančin-ty žmonių vaizdai. Buvo nau-dojami tam net trejetas prožek-torių. Tarpais aktorius kalbėjo pakaitomis su ankščiau juoste-lėn įrašytais ir dabar perteikiamais žodžiais. Visas vaidinimas vyko tamsioje, prožektoriais nušviečiant reikiama asmenį ir veidą, kurie tarpais sušvytėda-vo fluorescencine šviesa.

Ne iliustracija o konfrontacija

Tas visas išradingumas pas-tatymui buvo pliusas. Gi jaunų aktorių užsidegimas ir nuoširdumas atpirko jų patirties stoką. Pagrindinė mintis tokda-me pastatyme nenukentėjo, prie šingai, dar vietomis buvo išryš-kiinta, vyko logiškas veiksmo vystymas. Jeigu visi kiti pasta-tymai buvo daugiau iliustraci-ja, šis pastatymas teatrine ter-minija tariant buvo konfronta-cija: autorius tekstas pasta-tymu ne tiek iliustruojamas, kiek režisiorius jį naudoja kaip pastatymo planą, kurį savaip suskirsto ir išreiškia savomis priemonėmis. Tekstas, kuris iš-krūto, pavaduojamas pažiniais efektais. Visas pastatymas iš-siskyrė savo teatrališkumu, iš-radingumu ir iš besiskirstančių žiūrovų buvo girdėti balsai, kad šis pastatymas bus bene pats stipriausias Lapinsko, kaip dra-mos režisieriaus, pasirodymas.

Ypač jaudinantis buvo finalas, kada prie nužudyto ir ant stulpo aikštėje pakabin-to partizanų vado artėjo gėles smaigstydamą jo sužadėtinė, kartodama meilės žodžius Gies-mių Giesmės motyvais.

Jaunų aktorių laimėjimas

Pasigėrėtinai savo uždavinį atliko jaunieji aktoriai. Visi bu-vusieji stebėjosi jų aiškū, gry-nu lietuvišku tarimu. Keletas žmonių buvo atvažiaavusių iš Lie-tuvos. Ir jie džiaugėsi pastaty-mu. Aktoriai įsijautė į savo vaidmenį ir jam pasirošė, nors ruošai tebuvo skirtas gal tik mėnuo laiko, intensyviau dir-bant paskutines dvi savaites. Scenoje puikiai pasirošė Z. Bilaišytė (pasakotoja), L. Alen-skas (Antanas), Alg. Viktoras (Jonas), A. Barauskas (Leonas), E. Bradūnaitė (Genė), R. Vasiukevičius (tardytojas), M. Smilgaitė (Albina), K. Dapkus (berniukas), V. Balaška (tėvas), L. Jadviršytė (motina), E. Momkus (deputatas), J.

Smilga (pamininkas). Buvo panaudotos dail. P. Aleksos skulptūros skaidrės, muzikos efektai paruošti J. Ralio, ap-švietimas V. Zygo, skaidrės pa-gamintos V. Noreikos.

Atskirų aktorių laimėjimai Kalbant apie mūsų jaunuo-sius aktorius, reikia pripažinti, kad jie visi scenoje jautėsi dra-siai, visi į savo vaidmenis įsi-gyvenė. Nei vienas nebuvo sta-tistas "deklamatorius", o ges-tu, judesiu, veido išraiška sten-gėsi išryškinti ne tai kad kiek-vieną sakinį, o kiekvieną žodį. Kai kuriems iš jų nebuvo kur daug pasireikšti, bet keletas turėjo daugiau kur išsiskleisti. Pvz. Elenutė Bradūnaitė buvo nuoširdi, tikra, trapi, bet ryž-

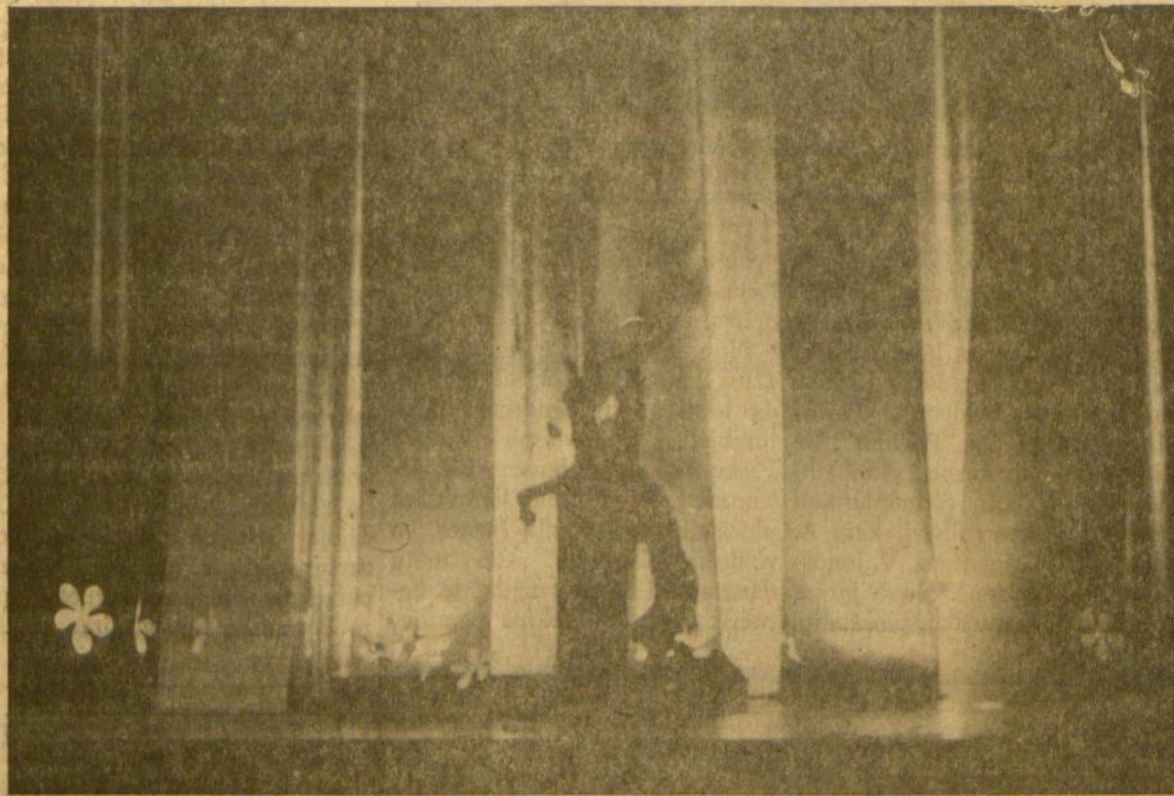
vybės išečė režisieriaus suma-numas įkvėpti gyvybę išeims pasažams. Pvz kortų scena bū-tų buvusi sausai banali, tačiau skaidrėmis ekranan perkėimas jų psichologinių pergyvenimų vaizdų ir pačių kortų paveiklų, aktorių tuo momentu paverti-mais "bravo" šaukimais šel-tais robotais, špildančiais nu-žmoniškėjusios sistemos skirte-uzdevini, visą tą sceną padarė nuostabią raiškia ir nauja švie-ta ir patraukia. Ir panašų spren-dimų šiame Lapinsko pastaty-mo buvo ne vienas.

Vaidinimas savo technika vie-tomis priminė filmą. Buvo įs-pūdingas, o pabaigoje ir ašaras traukiantis. Būtinai reikėtų jį pakartoti bent artimesnėse ko-

lonijose.

Jaunimas skelbia teatro prisikėlimą

Visuomenė už šį aukštos ver-tės, intriguojantį pastatymą turi būti dėki ga, šalia režisie-riaus D. Lapinsko, Lietuvos ben-druomenė, kurios Kultūros fon-do pirm. Anatolijus Kairys daug dirbo kaip teatro koordi-natorius. Didelis laimėjimas, kad pavyko taip sklandžiai į-traukti jaunimą. Aktoriai buvo 16—22 metų amžiaus tarpe. Tik trys iš jų lankantieji Liet. ben-druomenės dramos studija, kiti šiaip įstraukė į vaidinimus. Daugelis buvė ar esantieji Ped. Lituanistikos instituto aušdėti-niai. Abudu pastatymai parei-kalavo apie \$2,500 šlaidų, bet buvo labai verta tiek investuo-ti į tą mūsų kultūrinį laimėji-mą, kuriuo per abudu seansu pasinaudojo ir sau įkvėpimo sė-mė netoli tūstantis žiūrovų. Chicago's Ietiviškasis jaunimas skelbia mūsų teatro prisikėli-mą.

Finalinė scena iš "Penkių stulpų turgaus aikštėje" pastatymo Chicagoje: Liucijus Alenskas — Antanas ir Elenutė Bradūnaitė — Genė. Nuotr. V. Noreikos

Vytukė, ir ką kiekvienas lietuvis turi žinoti

JUOZAS VAITKONAS

Praeitų metų "Pasaulio Lietu-vio" rugsėjo-spalio numerį (nr. 7) buvo įdėtas skelbimas, ragi-nas įsigyti Vytukes ir tuo reikalu kreiptis į PLB Valdybą ten pat nurodytu adresu. Na, kas gi čia per daiktas? Ar į kišenę deda-mas, ar ant duonos tepamas, ar su džindžirėliu geriamas? O gal tai moteriškas vardas? Juk da-bar šalia Vytauto jau turime ir Vytautę. Tad gal tai labai pa-girtinas PLB skatinimas kurti lie-tuviškas šeimas? Bet ne. Tai grei-čiausiai mūsų paprastai vadina-

ma vytele (plona šakelė, rykš-telė), ir PLB Valdyba, rūpinda-masi tautinių tradicijų išlaiky-mu, nori atgalvinti gražų Ver-bų paprotį ("Ne aš plaku, ver-ba plaka"). Bet vėlgi, Verbų sek-madienis dar taip toli! Matyti, ir daugiau kas nesuprato to žo-džio, tad sekančiame laikraščio numeryje pakartotame skelbime jau paaškinta, kad tas Vytukes reikia lipinti ant automobilių langų. Aha, dabar tai jau visai aišku. Tai bus, ką mes kasdieni-nėje, "neišeikotoje" kalboje va-

"Saulė patekėjo, ir ežeras skuba jos pasitikti"... (Danguolė Sadūnaitė) Nuotr. V. Mazelio

VIDURŽIEMIO PAVASARIŠKI POSMAI

DANGUOLĖ SADŪNAITĖ

begrojan-t juoda muziką.

PAVASARĮ

Aš esu kaip tas medis,
kurio išdžiūvusios šaknys
užkludė

srovę vandens — —

Pavasari,
kai žolė jaučia viena kitos
peį — —

Ir dainuoja
dainuoja.

LIETAU!

1.
Lietau!
tu išeini ir įeini
(iš mano daržo,
į mano daržą).
Tu praleidai naktį
su manim — —
(Gėlių lysvėje išmėginai
savo naujus batukus.)

2.
Jeigu leisčiau:
sutryptumei mane
į gėles plonumą — —
(iki paskutinio kaulo!)
į plonumą lapo.
Vėjui bešvilpaujant
Visą naktį

RYTAS PRIE EŽERO

1.

Saulė patekėjo.

Ir ežeras skuba jos pasitikti —
(Kaip avių banda.)

2.

Prašo
Zaislų.

EGZAMINAS

1.
Moteris sėdi
su Biblija rankose.

Kieme triukšmauja
saulė.

Zaidžia
paukščiai
debesys ir
anūka.

2.
Ji sėdi
ir skaito.

Ji ruošiasi į paskutinį egzaminą.

diname Vyčio ženkleliu.

Vargas tam mūsų Vyčiui! Vis dar daug kas tebevadina jį Vy-tim. Beje, Vyčio raitelis kerta; tik ne vytele, o kalavijis. Tiesa, se-niau jį plačiai vadinome Vytimi. Net oficialiai, įstatymuose. Bet seniau ir Maironį su Čiurlioniu

taip linksniuodavome: Maironis, Čiurlionis; Maironies, Čiurlionies. Visa tai betgi jau praeitis ir ne-bėra reikalo ją susigražinti. Mū-sų žodynai daro aiškų skirtumą tarp Vyčio ir Vyties. Antai Skar-džiaus — Barzdūko — Laurinais-čio "Lietuvių kalbos vadove"

(1950) juodu ant balto parašy-ta: "Vytis, -čio, tautos herbas: Vyčio kryžius" ir "Vytis, -ies, rykš-tė, virbas". Tas pats yra ir Liet. Mokslų Akademijos išleistame J. Balčikonio (seniau pasakya-davome ir Balčikonies) bei kitų su-redaguotame "Dabartinės lietu-vių kalbos žodyne" (1954). Tik čia Vytis (-čio) aiškinamas kaip raitas senovės karžygis, nepride-dant tačiau, kad tai ir Lietuvos (tegu ir "buržuazinės") herbas.

Taigi aname skelbime Vytukes geriau jau reiktų pataisyti į Vy-tukus (ar net Vyčiukus). Betgi raginimas pirktis Vytukus ir kli-juoti juos ant automobilių lan-gų — tai jau tikrai būtų nei šis nei tas.

Vytukė metamorfozė į Vytukę primena kai kurių prašmatnių poniučių polinkį dievai žino kaip iškraipaliooti savo vaikų (kartais ir savo vyrų) vardus. Taip kar-tais ir nebesuvoki iš sykio, ką ji ten taip meiliai šaukia: savo my-limą vaikėlį ar savo patį pat mylimą žembraburnį ar siaminį ka-tinėlį.

Tame pačiame "Pasaulio Lie-tuvio" numeryje išspausdintas ir straipsnis tokia šaunia antrašte: "Ką kiekvienas lietuvis turėtų ži-noti apie lietuvių kalbą". Šalia žinotinu, daugeliui jau seniai ži-nomų dalykų, yra betgi ten ir tokių, dėl kurių norėtusi paabe-joti. Pvz. kažin ar taip jau svar-bu kiekvienam lietuviui žinoti,

Algirdo Landsbergio dramos "Penki stulpai turgaus aikštėje" spektakliui. Jaunimo centre, Chicagoje, sausio 17 d. pasibaigus. Iš kairės į dešinę: Vy-tautas Balaška — Tėvas, Lydija Jadviršytė — Motina, Algimantas Viktoras — Jonas, A. Barauskas — Leonas, Rimvydas Vasiukevičius — Tardytojas, Kęstutis Dapkus — Berniukas, Liucijus Alenskas — Antanas, Darius Lapinskas — režisierius, Zivile Bilaišytė — Pasakotoja, Julius Smilga — Pir-mininkas, Marytė Smilgaitė — Albina, Elenutė Bradūnaitė — Genė, Edvardas Momkus — Deputatas ir veikalo autorius — rašytojas Algirdas Land-sbergis. Nuotr. V. Noreikos

(Nukelta į 4 psl.)

PAMINKLAS MITUI

Vienos plokštelės proga

R.E. MAZILIAUSKAS

Neparašytas Faustas

Nežinia, teisybė tai ar anekdotas, bet pasakojama, kad kai nepriklausomybės metais Lietuvos rašytojų draugijos atstovai pas anuometinį ministrą pirminką J. Tubelį prašė finansinės paramos rašytojams, jis jiems atsakė klausimu: "Sakykite, ar kas nors iš jūsų parašė Faustą?". Fausto, aišku, joks lietuvių rašytojas nebuvo parašęs, na, ir tos finansinės paramos jie tuokart negavė...

Šitas pasakojimas vis dėlto yra gana tikėtinas ir visiškai galimas dalykas, kad tai nėra anekdotas. J. Tubelis buvo žinomas kaip labai "gaspadoriškas" žmogus, o "gaspadoriški", atseit, praktiški ir dalykiški, žmonės tokiais nelabai "pačiupinėjimais" dalykais, kaip literatūra ir menas, paprastai per daug nesisieloja. Nežiūrint to, kad šitas anekdotas pastaruoju metu su tam tikra poptekste buvo cituotas tarybinėje spaudoje, faktas šiaip ar taip lieka faktas: joks lietuvių rašytojas neparašė Faustą, joks lietuvis kompozitorius nesukūrė Devintosios, ir joks lietuvis skulptorius nepriėjo Rodinui.

Nors ir nemalonu tai pripažinti, o gal ir banalu, bet nepriklausomybės metais joks mūsų rašytojas ar menininkas negalėjo lygintis su pasaulinio masto kūriniais. Mūsų literatūra dar buvo glėžnai jaunutė, dar tekūrėme savas kūrybines tradicijas, dar težengėme pirmuosius žingsnius...

Tačiau buvo viena išimtis — opera. Jos lygis tikrai jau buvo europinis, o operos ir visos Lietuvos pasididžiavimas, be abejo, buvo Kipras Petrauskas. Jis iš tikrųjų buvo dainininkas, kuris be baimės galėjo būti lyginamas su pačiais geriausiais pasaulio solistais.

Mito gimimas

Ilgainiui Kipras išviro savotišku lietuviškosios kultūros mitu. Jis simbolizuoja lietuviškosios kultūros pajėgumą, brandumą ir gebėjimą lygintis su geriausiais pasaulio atlikėjais. Ir tas Kipras mitas susikūrė ne dabar, po jo mirties, bet prieš 30 ar 40 metų Kaune, dar pačioje dainininko karjeros viršūnėje. Nepriklausomybės metais Kipras bene buvo pats populiariausias Lietuvos žmogus. Jo vardu buvo pavadinta viena iš gražiausių Kauno gatvių (kuri, beje, vis dar vadinasi Petrausko gatve), 1935 m., jo 50-jo gimtadienio proga, Lietuvos visuomenė jam padovanojo dvaro centrą su gražiu parku Džūkijoje, visuomenėje, pačiame teatre, jam buvo rodoma nuoširdi pagarba, teikiama privilegijos. Visa tai, žinoma, lietė daugiau formaliajai ir oficialiajai pusei.

Tikrasis Kipro populiarumas buvo tarp pačių žmonių, plačiojoje visuomenėje. Ypač mėgiamas jis buvo jaunimo, sportininkų, studentijos. Kipras, tur būt, buvo vienintelis operos solistas pasaulyje, kurio vardu buvo pavadintas sporto klubas: LFLS vandens sporto klubas Kaune oficialiai vadinosi "Kipras". Jis buvo didelis sporto mėgėjas ir sportininkų rėmėjas, dažnai lankydavosi futbolo, ledo ritulio rungtynėse. Pagaliau ir jis pats buvo aktyvus sportininkas: aistringas medžiotojas, aukštos klasės bridžo lošejas, tarptautiniuose turnyruose lošęs už Lietuvą, geras šaulys, šaudymo pirmenybėse du kartus buvo Kauno čempionas, be to, jis dalyvaudavo ir automobilių lenktynėse aplink Lietuvą.

Kipras ilgainiui iš tiesų išviro į savotišką žvaigždę, panašiai, kaip šiais laikais kad išpopuliarėja kino aktorai ar populiarių dainelių dainuotojai. Tą jo populiarumą panaudojo ir anuometiniai Lietuvos biznieriiai. Viena

papirusų rūšis buvo pavadinta jo vardu, o ant pokelio buvo Kipro atvaizdas. Buvo gaminamas ir "Kipro Petrausko muilas". Juozas Klimas savo prisiminimuose apie Kiprą (plg. "Nemunas", 1968 m. Nr. 5) atpasakoja Kipro žodžius:

"Kartą važiuoju su draugais atvira mašina per Varnius. Sustojau gatvėje. Tuoj prie mūsų šaligatvyje subėgo vaikų būrys. Staiga vienas iš jų, rodydamas į mane ranka, tarmiškai ir sako:

"— A zėl A zėl A kur aš jį mačioj? (Žiūrėk, žiūrėk, kur aš jį mačiau?), — pasakodamas Kipras nuostabiai atkurdavo tą sceną. — Vaikai tuoj sužiūro į mane. Vaikiškas smalsumas pasirodė man labai simpatingas ir nusišypsojau. Staiga vienas sušuko "Aa! Ant muilo! Ant muilo!" Pažino mane iš dantų muilo etiketėje, — patenkintas baigdamas pasakojimą Kipras".

Pagarbą ir susižavėjimą Kipru jaučia ne vien tik tie, kurie anuomet patys buvo jauni, kurie jį tebeprisimena Kauno ir Vilniaus operų scenoje, bet ir dabartiniai jaunieji, kurie jį tepažįsta iš senų ir dažnai girgždančių plokštelių, o, be to, žinoma, ir iš paveldėtosios Kipro mito tradicijos.

Dainininko kelias

Ir gerai, tur būt, kad šitoks mitas susikūrė. Tas mitas juk paremtas tikrove, nes Kipras iš tikrųjų buvo didelis menininkas-atlikėjas. Pirmasis, dar mėgėjiškas, Kipro Petrausko dainininko debiutas įvyko 1906m. Vilniuj, kai jis dainavo savo brolio Miko operoje "Birutejė". Lietuvių visuomenės remiamas, jis išvyko į Petrapilį, kur nuo 1907 m. konservatorijoje studijavo dainavimą pas Prof. S.I. Gabelį. Profesionalinis Kipro debiutas įvyko Maskvos Didžiajame teatre 1911 m., kur jis dainavo Romeo partiją Gounod operoje "Romeo ir Juljeta". Po to jis beveik dešimtį metų buvo Marijinskio operos solistu Petrapilyje. Čia jis buvo dažnas garsiojo Šaliapino partneris, su kuriuo užsimezgė ir ilgametė draugystė. Ilgainiui Kipras tapo

Kipras Petrauskas - Griška "Kitežė" 1936 m.

Petrapilio publikos, ypač moterų numylėtiniu, buvo vienas iš mėgiamiausių operos solistų.

1920 m. grįžęs į Lietuvą, Kipras buvo vienas iš pagrindinių lietuviškosios operos kūrėjų. Jos gimtadienis buvo 1920 m. gruodžio 31 d., kai Kauno miesto teatre buvo pastatyta Verdžio "Traviata". Kipras dainavo Alfredo. "Traviatos" pastatymas Naujųjų metų išvakarėse tapo Lietuvos operos tradicija, ir Kipras tarp 1920 m. ir 1958 m., kada iš scenos darbo pasitraukė, tik du kartus nedalyvavo tradicinėje naujameitėje "Traviatoje": vieną kartą gastrolių buvo išvykęs į užsienį, o kitą kartą sirgo.

Kipras paruošė ir dainavo daugybę partijų, tačiau bene vienas didžiausių jo laimėjimų buvo Otelo vaidmuo, to paties pavadinimo Verdžio operoje. "Otelo"

Po pirmojo pasaulinio karo pirmuosius įrašus vokiečių firmoje "Vox" padarė Kipras Petrauskas. Netrukus jis pradėjo plokšteles įdavinėti kitai vokiečių firmai

kai ir vokališkai tai labai sunki partija, perdėm dramatiška, kurią prigimto lyrinio tenoro balso Kipras pasigėrėtinau atliko.

Nepriklausomybės metu Kipras, palyginti, dažnai gastroliuodavo užsienioje. Dažnai dainuodavo Rygos ir Talino operose. 1925 m. jis kartu su Šaliapinu gastroliavo Vokietijos operų teatruose. 1928 m., taip pat su Šaliapinu, Ispanijoje dainavo rusiškose operose. 1931 m. gastroliavo Stokholme. 1933 m. aštuonias savaites dainavo Milano La Scaloje. 1936 m. gastroliavo Pietų Amerikoje, dainavo Paryžiaus ir Romos operose.

Kauno, o nuo 1948 m. Vilniaus operose dainavo iki 1958 m., kada jam jau 73 m. amžiaus. Atsisveikinimo spektaklyje jis dainavo Don Jose Bizeto operoje "Carmen". Nuo 1949 m. iki 1967 m. jis profesoriavo Vilniaus konservatorijoje. Geriausiai dabartiniai Vilniaus operos solistai, kaip V. Adamkevičius, E. Saulevičiūtė, V. Noreika, yra jo mokiniai. Ir šiandieną jie, patys jau iškilę ir pagarsėję dainininkai, apie savo mokytoją atsiliepia su nuostabia meile, pagarba ir šiluma. Vilniaus operos bosas Vacys Daunoras, viešėdamas Vakaruose ir pasakodamas apie Kiprą, su tokia nuoširdžia ir pagarbia šiluma tardavo žodžius "mano Profesorius", kad akivaizdu, jog Kipro mitas yra lygiai taip pat gyvas namie, kaip ir svetur.

Atlikėjo tragedija

Atlikėjų dalia, bent ligi šių dienų, yra savaip tragiška. Rašytojų išlieka knygos, kompozitorių — partitūros, tapytojų — drobės, bet atlikėjų kūryba paprastai mirsdavo kartu su pačiu atlikėju. Tėpalikdavo recenzijos spaudoje, kartais monografijos, be to, prisiminimai, na, o itin išskirtiniais atvejais ir mitai. Tas atlikėjiškojo meno efemeriskumas kaip tik ir suteikia menininkui-atlikėjui tragiškąjį atspalvį. Apie daugelį didelių šokėjų, aktorių, dainininkų ir muzikantų težinome iš išsilikusių legendų. Tegalime išsivaizduoti, kaip iš tikrųjų šoko Nižinskis, kaip vaidino Duse arba Bernhard, kaip smuikavo Paganinis.

Šią tragišką atlikėjo dalį pastaruoju metu jau baigia įveikti modernioji technologija: filmas ir garso įrašai šiandieną jau labai, palyginti, tobulai geba išsaugoti ir atlikėjų meną. Edisons išrastasis fonografas buvo pirmasis garso užkonservavimo įrenginys, kuris per, palyginti, trumpą laiką buvo išstobulintas. 1888 m. Emilis Berlineris pagamino pirmąjį gramofoną, o nuo 1897 m. jau veikė pirmas masinės plokštelių gamybos fabrikas.

Vadinamasis "tenorų karalius" Enrico Caruso pirmąją savo plokštelę įdainavo 1898 m., ir jis iš plokštelių įrašė visą savo operinį ir koncertinį repertuarą. Daug įrašų padarė ir kiti šio šimtmečio didieji operos dainininkai, pav. Kaip, sakysime, Šaliapinas arba ir Beniamino Gigli. Deja, Kipras ir aplamai Lietuvos dainininkų įrašų padaryta iš tikrųjų labai, palyginti, nedaug.

Lietuviškosios plokštelės.

Nepriklausomoje Lietuvoje plokštelių pramonės nebuvo. Nėra tokios pramonės, beje, nė dabar. Kiek žinoma, pirmosios lietuviškosios plokštelės buvo išleistos Rygoje 1909-1910 m. Jas įrašė A. Kačanausko vadovaujami kanklių ansamblio dalyviai. Tai buvo liaudies dainos, šokių, deklamacijos ir ištraukos iš A. Kačanausko operetės "Linksmoji našlė", viso apie 40 dalykų.

Taip pat ir dr. A. Salys savo paskaitoje "Baltų ir slavų kalbų raidos skirtybės", skaitytoje pernai mokslo simpoziumo Chicagoje metu, pabrėžė, kad nėra pakankamai duomenų, kad nuineig-

Viena iš paskutiniųjų Kipro Petrausko nuotraukų 1965 m.

— "Odeon", be to, išėjo jo plokštelių ir su "Parlophone" etikete. Aplamai iki trisdešimtųjų metų pradžios kone visos lietuviškasias plokšteles leido vokiečių firmos: jau minėtosios "Odeon", "Parlophone", be to, dar "Polydor". Be Kipro, tuo laikotarpiu plokštelių įdainavo ir kiti pirmaujantieji Lietuvos operos solistai, kaip A. Sodeika, V. Grigaitienė, V. Jonušaitė, M. Lipčienė. Buvo įgroti ir pramoginės muzikos plokštelių,

ypač populiarios buvo Hofmeklerio vadovaujamo "Metropolio" orkestro plokštelės. Nuo trisdešimtųjų metų pradžios lietuviškas plokšteles pradeda leisti anglų bendrovės "Columbia" ir "His Master's Voice". Paskutinįjį nepriklausomybės dešimtmetį geriausias lietuviškas plokšteles leido anglų firmos, o vokiečių "Odeonas" tuo metu daugiausiai leido pramoginę lietuvišką muziką, tokius popula-

rius dainininkus kaip D. Dolskis, A. Šabaniauskas, A. Dvarionas, V. Grauzinis.

Amerikoje tarpukarije lietuviškas plokšteles lygiagrečiai leido "Odeonas" ir "Columbia". Buvo išleisti M. Petrausko, St. Šimkaus chorų įrašai, solistų M. Rakauskaitės, J. Babravičiaus, J. Butėno, A. Sodeikos ir kitų įdainavimai.

Nepriklausomybės laikotarpiu lietuviškų plokštelių aplamai buvo nedaug išleista, o Kipro Petrausko įdainuotų arijų ir dainų tėra mažiau kaip 30. Antra vertus, anuometinė įrašų technologija dar nebuvo itin tobula, lyginant su dabartine įrašų technika, tos plokštelės yra savotiškai "girgždančios", kupinos pašalinių garsų, "nešvarios". Pagaliau iki 1925 m. visi įrašai dar buvo daromi akustiniu būdu — ne su mikrofonu, o didelę dalį savo plokštelių Kipras kaip tik ir buvo įrašęs tuo ankstyvuoju laikotarpiu.

Detektyvinis darbas

Pastaruoju metu išstobulėjus įrašymo technologijai, ypač po 1950 m., kai buvo išrasta ilgo grojimo plokštelė bei stereo garšas, vis platesniu mastu imta restauruoti, išvalyti ir naujais būdais perrašyti didžiųjų pasaulio atlikėjų plokšteles. Tokiu būdu atsvežintos ir patobulintos dabar leidžiamos Caruso, Šaliapino, Gigli plokštelės muzikos mėgėjų tarpe susilaukia didelio pasisekimo.

Spaudos žiniomis (plg. "Mokslas ir gyvenimas", 1969 m. Nr. 11), Lietuvoje šiuo metu esą restauruojami ir Kipro Petrausko įrašai, padaryti 1920-1930 m. laikotarpiu. Tą darbą betgi jau atliko užsienių lietuvių Londone, Didžiojoje Britanijoje: Londono Lietuvių kultūros klubas 1969 m. pabaigoje išleido restauruotą Kipro Petrausko ilgo grojimo plokštelę.

Kipras Petrauskas — Don Jose "Carmen" 1924 m.

Naujosios plokštelės leidėjų darbas iš tikrųjų buvo didžiulis. Buvo žinoma, kad daugumą Kipro įdainuotų plokštelių išleido vokiečių "Odeonas" ir anglų "Columbia". Tad ir kilo mnitis pasiteirauti, ar nėra išlikusių anų plokštelių matricų. Pasiteiravimui dėl "Odeono" buvo nesėkmingi. Bendrovė po antrojo pasaulinio karo buvo likviduota, jos nebėra, o, antra vertus, "Odeono" įmonės sandėliai ir raštinės Berlyne karą metu buvo visiškai subombarduotos. Vilties, kad lietuviškųjų plokštelių matricos būtų išlikusios, nebuvo.

Iš pradžių atrodė, kad panašus likimas ištiko ir "Columbios" matricas. Ypač paaiškėjus, kad tos bendrovės pastatai Londone karą metu taip pat buvo visiškai subombarduoti. Tačiau pasiteiravus užimota, kad Ermos archyvai ir matricos buvo saugomos ne centrinėje raštinėje Londone, bet pačiame plokštelių presavimo fabrike, kuris yra Manchesterėje, o ten išliko ir Kipro Petrausko įdainuotų "Columbijos" plokštelių matricos.

Ilgą grojimo plokštelę gaminti (Nukelta į 5 psl.)

Vytukė, ir ką kiekvienas lietuvis turi žinoti

(Atkelta iš 3 psl.)

kad indoeuropiečių kalbų šeima, kuriai ir lietuviai priklauso, sudaro 15 grupių; juoba kad kiti kalbininkai (kaip ir pats straipsnio autorius nurodo) tas kalbas dar ir kiek kitaip klasifikuoja; pvz. dr. A. Salys "Lietuvių Enciklopedijoje" (VIII p. 487-488). Ir jau tikrai pakaktų žinoti tiek, kad lietuviai su latviais nėra nei slavai, nei germanai, nei romanai, o visus tuos tocharus, hebitus, trakus, frigus, ilyrus ir kt. drąsiai galime palikti tiems, kurie arčiau domisi kalbiniais klausimais, ar tik kalbininkams specialistams. Vargu ar beatlaikytų vargšo "kiekvieno lietuvių" atmintis, jei panašius reikalavimus (ir panašią teisę) imtų jam statyti ne tik kalbininkai, bet ir istorikai, literatai, tautotyriminkai, geografa, gamtininkai, teisininkai ir t.t.

Toliau tame straipsnyje kietai kaip kirviu kertama: "Reikia griežtai atmesti teoriją (skelbiamą kai kurių rusų, lenkų, vokiečių ir prancūzų kalbininkų), kad kada nors yra buvusi bendra baltų ir slavų prokalbė". Paskaitęs tuos griežtus žodžius, imi ir suabejojti, kažin ar galima (ypač šiais laisvųjų laikais) tokiais jokių prieštaravimų nepripažįstamais įsakymais tvarkyti dar neišspręstas, o gal net ir neišsprendžiamas, mokslines problemas. Mūsų iškilieji kalbininkai tuo klausimu jau daug santūriau pasisako. Štai dr. P. Jonikas "Lietuvių Enciklopedijoje" (15 p. 541) rašo: "Artimiausia baltų šaka yra slavų šaka (...). Tačiau kalbininkai nėra vienos nuomonės, ar baltų ir slavų šakos, jau indoeuropiečių prokalbei suskilus, bus išgyvenusios dar ir atskirą baltų slavų prokalbę".

Taip pat ir dr. A. Salys savo paskaitoje "Baltų ir slavų kalbų raidos skirtybės", skaitytoje pernai mokslo simpoziumo Chicagoje metu, pabrėžė, kad nėra pakankamai duomenų, kad nuineig-

tume ar patvirtintume baltų slavų prokalbės buvimo faktą. Esą, tai kalbininkų (o jų nurodė visą eilę, tiek tos prokalbės buvimą šalininkų, tiek ir priešininkų) ne tiek neginčijamo žinojimo, kiek jų tikėjimo vienokia ar kitokia mokslinė teorija reikalas. Ir nuostabu, kad niekas iš gausių jo paskaitos klausytojų (o jų tarp jų turėjo būti ir aną straipsnį skaičiusių) diskusijų po paskaitos metu neatsistojo ir rūščiai nesudraudė paskaitininko, primindamas jam, ką ne tik kiekvienas kalbininkas, bet ir "ką kiekvienas lietuvis turi žinoti".

Dar daugiau. Tų diskusijų metu vėl vienas žinomas kalbininkas, L. Dambriūnas, įspėjo, kad iš mokslinių teorijų nereikia tuoj pat darytis šiai dienai aktualiu (ypač politinio pobūdžio) išvadu. Jei kažkada, žilių žiliausioje senovėje, buvo ar nebuvo bendra baltų slavų prokalbė, tai iš to dar juk neišplaukia išvada, kad lietuviai yra slavai, ar turi suslaviėti... Ir tikrai, juk pvz. lenkas su rusu daug lengviau susikalba (kalbine prasme), kaip lietuvis su latviu, o tačiau niekam nė galvon neateina mintis, kad lenkai turi tapti rusais. Tur būt, ne pačiam Brežnevui, nežiūrint kokias čekoslovakines politines doktrinas jis beskelbtų.

"Pasaulio Lietuvis" 1969 m. lapkričio-gruodžio numerį dar skaitome, kad PLB Valdyba esanti raginama (beje, kas ragina, nenurodyta) "Kreiptis į kraštų bendruomenių valdybas, kad jos pasirūpintų su šiuo rašiniu suspažindinti savo kraštų jaunimą". Kažin, ar neturėtų PLB Valdyba gerai pasvarstyti, prieš proklamodama aną straipsnį neginčijama mūsų kalbine evangelija.

Dėl vieno dalyko betgi gal nereikėtų ginčytis, skelbiant, "ką kiekvienas lietuvis turėtų žinoti apie lietuvių kalbą", — nederėtų Vyčio kraipalioiti į Vytukę.

We Offer To Savers

SAVINGS CERTIFICATE

5 1/4%

6 or 12 MONTH \$10,000 or MORE

4 3/4%

per annum

5%

6 or 12 MONTH \$5,000 or MORE

INSURED

Passbook Savings Accounts

Paid Quarterly

Computed and Paid as of: Mar. 31 — June 30, Sept. 30 — Dec. 31

Mutual Federal Savings

AND LOAN ASSOCIATION

2212 W. GERMAR RD, Chicago, Ill. 60608

PETER KAZANAUSKAS, PRESIDENT

Virginia 7-7477

1970 Plymouth - Duster

Plymouth Valiant Duster 2-Door Coupe

Kaina nuo \$1,995.00

25 mylias su vienu galionu

PLYMOUTH, VALIANT - BARRACUDA, ROAD RUNNER, GTX, FURY — DUSTER

BALZEKAS MOTOR SALES, INC.

4030 ARCHER AVENUE — PHONE VI 7-1515

PAMINKLAS MITUI

(Atkelta iš 4 psl.)

Iš matricų daug parankiau. Iš matricų galima išgauti daug gresnį garsą, techniškai lengviau įrašyti išfiltruoti nuo pašalinių garsų ir visokių burzgejimų, kurie neišvengiamai įsivelia į senas plokšteles. Tačiau šiuo atveju iškilo kita kliūtis: surastosis "Columbios" matricos buvo negausios, o, be to, tarp jų nebuvo kai kurių labai įdomių ir įsimenamųjų Kipro įdainavimų, kuriuos jis buvo padaręs velioniui "Odeonui".

Teko ieškoti senų prieškarinių "Odeono" plokštelių su Kipro įrašais, o tas ieškojimas iš tiesų maždaug prilygo detektyviniam darbiui. Ieškojimas buvo varginantis ir delsus, apimantis įvairius pasaulio kraštus, pradedant Lietuva ir baigiant Amerika, kol ji pagaliau buvo surinktos beveik visos Kipro įdainuotos plokštelės. Idomu, kad dvi Kipro įdainuotos plokštelės (arijas iš "Pikų damos" ir "Rigoletto") pasisekė "atgauti" iš J. Harrisonienės, buvusio Didžiosios Britanijos konsulo Kaune našlės. Velioniui E.J. Harrisonui, knygos anglų kalba apie Lietuvą autoriui, tą plokštelę kadaise buvo asmeniškai padovanojęs pats Kipras.

Atranka
Sutelkus Kipro plokštelių rinkinį ir suradus išlikusias matricas, teko daryti galutiną atranką, ką į naująją ilgo grojimo plokštelę dėti ir ką atmesti. Leidėjai apsisprendė vieną naujosios plokštelės pusę skirti lietuviškom dainoms, o kitą — operų arijom. Padaryti atranką vis dėlto nebuvo lengva. Kai kurie muzikiniai ir vokaliniai atžvilgiai įdomūs įrašai negalėjo būti panaudoti, nes turimos plokštelės buvo senos, jau daug kartų grotos, su girgždesiu ir, paprastai kalbant, jau pergro-

4 veiksmo, 2. Lenskio arija iš Caikovskio "Eugenijaus Onegino" 2 v., 3. Germano arija iš Caikovskio "Pikų damos" 1 paveikslas, 4. Germano arija iš Caikovskio "Pikų damos" 2p., 5. Alfredo ir Violetos duetas iš Verdžio "Traviatos" 1 v. (kartu su E. Kardeliene), 6. Hercogo arija iš Verdžio "Rigoletto" 3 v., 7. Cavardossi arija iš Puccinio "Toscos" 3v.

Geriausioji bel canto tradicija

Šią restauruotą Kipro Petrausko įrašų plokštelę išleido Londono Lietuvių kultūros klubas, o ją gamino E.M.I. bendrovė ("His Master's Voice", "Columbia" ir kitos etiketės) Londono studijos. Plokštelės aplankas papuoštas įspūdinga Kipro nuotrauka ir duodamas gana išsamus aprašas apie dainininko karjerą anglų kalba. Susidomėjimą plokštele jau parodė pačių anglų muzikos sluoksniai, o E.M.I. bendrovė ją per savo komercinius kanalus platina ir britų rinkoje.

Bene žymiausias Britanijos operinio dainavimo autoritetas ir kritikas John Freestone, šią plokštelę recenzuodamas, pabrėžė, kad Kipro Petrausko įrašai "atskleidžia jo gražų lyrinio tenoro balsą, kuris, reikalui esant, yra pažymėtai stiprus, tačiau, jautriai kontroliuojamas, sugeba išgauti išskirtinius piano efektus... Jo stilius labiau primena italų, bet nerusų mokyklą, o aukštąsias gaidas jis dainuoja lengvai ir laisvai, nežymiai pridengdamas, kas kaip tik ir atitinka geriausiai bel canto tradicijai".

Vakarietis kritikas, praęs prie originalo kalba dainuojamų operų, rado reikalo pastebėti, kad "nežiūrint sunkumų, išskylančių

Publika "Penkių stulpų turgaus aikštėje" premjeroje, Jauimo centre, Chicagoje, sausio 17 d.

Nuotr. V. Noreikos

Mūsiškiai tarptautiniame leidiny

JUOZAS ŽVILBUTIS

Iš spaudos išėjo dailiai paruoštas studijinis leidinys "First Conference on Baltic Studies". Jį redagavo kruopštusis Ivan Ivask, Oklahomos universiteto profesorius, tas pats, kuris redaguoja ir žurnalą "Books Abroad". Veikala turi 128 pusl., išleido The Association for the Advancement of Baltic Studies.

Knygoje yra santraukos pasakaitų, kurios buvo pirmame Baltijos valstybių mokslininkų suvažiavime Maryland universitete 1968 m. lapkr. 28 — gruodžio 29 d. Apie šį suvažiavimą jau esame plačiau rašę ir daugelio pasakaitų santraukas esame davę kultūriniam priede.

Siame leidinyje tarp visos eilės latvių, estų mokslininkų, savo studijomis dalyvauja ir gražus skaičius lietuvių. Čia pagrindines mintis savo pasakaitų per teikia šie lietuviai: V. St. Vardys, Oklahomos univ. profesorius, apie Baltijos problemų studijas JAV-se; G. Procuta dėstas Čikagos universitete, apie Sovietų politines socializacijos nesėkmę Lietuvoje; dr. T. Remeikis, Sv. Juozapo koleg. profesorius, apie Lietuvos respublikos interesus centralizuotoje Sovietų sistemoje; dr. J. Balyš, dirbęs Kongreso bibliotekoje, apie tautosakos tyrimus Sovietų okupuotoje Lietuvoje; dr. J. Gimbutas — Lietuviškųjų Studijų instituto etnologinės ir etnografinės sekcijos vadovas, apie liaudies architektūros tyrimus Sovietų okupuotoje Lietuvoje; dr. Br. Kaslas, Wilkes kolegijos profesorius, — apie jėgos politiką Baltijos jūroje; kun. V. Bagdanavičius, MIC, buvęs Pedagoginio Lituanistikos instituto rektorius, apie Bažnyčios tolimesnę kryptį po Vatikano II suvažiavimo; kun. dr. J. Prunskis, "Draugo" ir "The Marian" redaktorius, apie religinę padėtį Sovietų okupuotoje Lietuvoje; kun. K. Pugevičius, Baltijos morės vyskupijos radijo ir televizijos biuro direktorius, apie tautines parapijas; dr. R. Šilbajoris, Ohio vals. univ. profesorius, apie mirties temą išeivių literatūroje; dr. A. Klimas, Rochesterio univ. prof., apie santykių tarp

statė vieną iš pačių geriausių paminklų, kuris talentingojo mūsų solisto balsą ir dainavimą jau išsaugos atečiai. Lietuvių kultūros klubo žmonės nepabūgo šito didelio organizacinio ir techniško darbo, nepabūgo nė išlaidu, kurių tikrai nesugrąžins plokštelę platindami. Plokštelė iš tiesų yra puikus paminklas vienam lietuviškosios kultūros mitui.

Plokštelės kaina 7 doleriai. Leidėjo adresas: Lithuanian Arts Club (R. Baublys), 55 Ringmer Avenue, London, S.W.6, Gt. Britain.

latvių, germanų ir slavų kalbų, dr. P. Mažeika, dirbęs Laivyno tyrimų laboratorijoje, apie žvejybą dabarties Lietuvoje.

Be to pažymėtina mums artimo dr. W. Schmalstiego, Pennsylvanijos valst. univ. prof., pasakaitos santrauka apie lingvistines problemas, darant vertimus, ypač iš lietuvių į anglų kalbą.

Net ir kitose — latvių ir estų pasakaitose — nemažai paličiama Lietuva, ypač darant palyginimus.

Šis leidinys svarbus mūsų kultūrinės kovos dokumentas. Jis išaugo universitetiniuose sluoks-

KULTŪRINĖ KRONIKA

● **Laikas įvertinti** Kauno muzikos mokyklos, komp. J. Naujaliai įsteigtos 1919 metais, "Saulės" gimnazijoje, įnašą bei nuopelnus lietuvių muzikai — tai pabrėžia Loreta Tamulytė "Literatūros ir Meno" savaitraštyje (nr. 50, gruodžio 13).

Autorė rimtai susirūpinusi per mažu dėmesiu tai Kauno muzikos mokyklai (1933 m. ji virto konservatorija, sovietiniu jo laikmečiu, 1949 m., ji buvo sujungta su Vilniaus konservatorija).

Pripažįstama, kad tos mokyklos pedagogai buvę "aukštos kvalifikacijos" ir be Naujaliai, išskirti nuopelnai šių muzikų, mokyklai talkinusių: J. Tallat-Kelpšos, P. Olekos, J. Bendoriaus, J. Gruodžio, J. Karnavičiaus, V. Zadeikos, K.V. Banaičio, V. Ružickio, E. Stanek-Laumenskiėnės, B. Dvariono, N. Martintonio, V. Grikaitienės, V. Bacevičiaus, P. Berkavičiaus ir kt.

Nusipelnusių, dar laisvos Lietuvos laikais, mokykla paruošė visą eilę pasižymėjusių muzikų. Jų tarpe — P. Bekeris, A. Budriūnas, A. Dvarionienė, J. Gaudrimas, R. Geniušas, J. Juzeliūnas, J. Karnavičius, K. Kaveckas, J. Nabažas, A. Račiūnas, J. Stasiūnas, E. Sodeika ir kt. Dalis jų tebedirba konservatorijoje, dalis gyvena Vakaruose.

L. Tamulytė teigia: reikia ryškinti dabartinės Vilniaus konservatorijos ryšius su Kauno muzikos mokykla. Be to, tas mokyklos 50-tis drauge reiškia ir aukštojo muzikinio švietimo Lietuvoje 50 m. sukaktį. (Elta)

● **Lietuvės dirigentas** Jonas Aleksa 1969 m. pabaigoje dirgavo rytų Vokietijos miestuose Haydno, Beethoveno ir Prokofjevo kūrinius. "Literatūros ir Meno" savaitraščiui Aleksa nurodė, kad rytų (komunistinės) Vokietijos klausytojai — koncertų lankytojai daugiausia mėgsta senąją vokiečių muziką. Ar Vokietii-

niuose ir nėra abejonės, kad pateks į daugelio aukštųjų mokyklų bibliotekas, gausiai pasitarndamas informacijai apie Baltijos valstybes, joms daromas okupacijoje skriaudas, jų teisę į laisvę.

Šį leidinį parūpinusi Association for Advancement of Baltic Studies (adr.: 471 Bay Ridge Av., Brooklyn, N.Y. 11220). Ji yra vienintelė jungtinė mokslinė organizacija plėsti Baltijos kraštų studijoms, įsteigta 1968 m. Ji pasiryžusi plėsti savo veiklą. Planuoja pradėti leisti žurnalą: "Bulletin of Baltic Studies".

Nėra abejonės, kad panašios Baltijos kraštų mokslininkų konferencijos bus šaukiamos ir ateityje, kad panašūs leidiniai kaip šis, pasirodys dažniau. Reikia tik džiaugtis ir laukti, kad ir perėjusių metų pabaigoje įvykęs lietuvių mokslo ir kūrybos simpoziumas susilauktų panašaus leidinio.

josi ypatingai, ypač, kai galėjo stebėti aktorius E. Taylor, R. Burton, P. Ustinov.

● **Pasakos vaikams** ar apsakymai apie Lenina — tai tema, kurią 1969 m. lapkričio mėn. pabaigoje Vilniuje svarstė visos Sovietų S-gos seminaras. Daugiausia domėtasi Lietuvoje vaikams leidžiama literatūra. Svečiai — rusai lietuviams priekaištavo; jū leidžiate per mažai knygų vaikams vad. revoliucine tematika, apie revoliucionierius, Lenina.

Lietuvoje, kaip vėliau prikišama, leidžiama per daug pasakų vaikams. Tačiau, anot rašytojo Petkevičiaus, "grožinė pasaka taip pat šiuolaikinė, ji padeda puoselėti geriausias mažųjų jausmus, pamėgti gėrį ir grožį".

Gudų atstovas, vaikų žurnalo redaktorius teigė, kad galima tik pavydėti lietuvių rašytojams, vai singai dirbantiems pasakos žanre, nes gudai rašytojai tik pradeda kurti šiuolaikines pasakas.

Vis dėlto, seminare — diskusijose kyšojo mintis: vaikai reikalingi "komunistinio auklėjimo", tad jiems reikia daugiau knygelių apie revoliuciją bei Lenina.

Aplamai, vaikų literatūra išaugusi, nors, kaip nusiškūsta, tos vaikų knygos pamiršamos laikraščiuose, jų du trečdaliai visai

nevertinama, mokyklų bibliotekos negauna reikalingo knygų skaičiaus.

Buvo kreiptas dėmesys į vaikų knygų iliustravimą. Šiuo atžvilgiu Lietuvoje išleistos knygos išsiskiria ir meniniu lygiu pranašesnės už užsienyje leidžiamųjų vaikų knygų meninį lygį. (E.)

● **Vilniuje "Vagos" leidykla** išleido teatro aktorius, pedagogo Ant. Sutkaus atsiminimų knygą "Vilkolakių teatras". Sutkus yra buvęs to, vienintelio Lietuvoje, satyros teatro, veikusio 1919-25 m. steigėju bei vadovu.

● **Paryžiuje išleistas**, Prancūzijos — Sovietų S-gos draugystės draugijos žurnalas "France — USSR". Jame vienas straipsnis iliustruotas dail. J. Kuzminskio šešiom kūrinių reprodukcijom.

● **Apie Vaižgantą Lenkijos** spaudoje. Varžuvos dienraštyje "Zycie Warszawy" 1969 m. lapkričio 14 d. įdėtas V. Sirijos Girros straipsnis "Vaižganto širdis". Atpasakota Vaižganto asmenybė bei jo kūryba. (E.)

LIETUVIAI TELEVIZIJOJE
2615 West 43rd Street
Chicago, Illinois 60632
Tel. 254-2233 ar PR 8-5374

HIGH RATES
CURRENT RATE
4.75%
PER ANNUM ON REGULAR SAVINGS
5.25%
PER ANNUM ON INVESTMENT BONUS \$1,000 MIN.
Savings insured up to \$20,000.
BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4071 Archer Avenue, Chicago, Illinois 60632

Foto V. MAŽELIS
• vestuvės: spalvota ir juoda balta (gali vykti ir į kitus miestus)
• portretūra
• meno darbų nuotraukos ir kiti foto patarnavimai
Tel. — HY 7-4677
422 MENAHAN STREET — RIDGEWOOD, N. Y. 11237

EXPERT BODY WORK
PROGRESS-PAŽANGA COLLISION EXPERTS
A. & J. STANEVICIUS
(Fender) Pilnas Pataisymas
Plaukame — Ištepame — Dažome
Motoro, Karoserijos (Body), Sparnų
2637 W. 47th St., Tel. LA 3-9653
Chicago, Illinois 60632

Kipras Petrauskas Otello vaidmenyje 1938 m.

tos. Netgi panaudojus modernią garso filtravimo techniką, tokius įrašus nebeįmanoma pakenčiamai išvalyti nuo pašalinių garsų, tuo pačiu perdau: nesužalojant paties dainininko balso. "Dėl tokių priežasčių atranka savaiame susiaurėjo, o vienu kitu atveju gal buvo pasirinktas ir savotiškas kompromiso kelias: buvo panaudotas ir techniškai mažiau vykęs įrašas, bet vokaliskai įdomesnis.

Galutinę atranką padarius, naujojoje plokštelėje liko 15 Kipro Petrausko įdainavimų: aštunios lietuviškos dainos, šešios arijos ir vienas duetas, įdainuotas kartu su E. Kardeliene.

Pirmoje pusėje įrašytos šios dainos: 1. Saulelė raudona, 2. Prapuoliau, motule, 3. Du broliukai kunigai, 4. Ant marių krantelio, 5. Oi, kas sodai do sodečiai, 6. Tris dienas, tris naktis, 7. Dul dul dūdelė ir 8. Metų dvi-dešimt turis (Stasys).

Antroje plokštelės pusėje: 1. Eleazaro arija iš Halevio "Zydės"

dainuojant ne italų kalba, jo interpretacija yra labai tiksl... Jis taip lengvai pagauna teisingą stilių, kad be vargo galėtume pri-leisti, jog Petrauskas mokėsi pas Fernando de Lucios ar Tito Schipos mokytoją...

Be to, John Freestone pastebėjo: "Akivaizdu, kad jo yra natūralus balsas, o tai, be abejoj, ir yra priežastis, kodėl jis per eilę metų nepasikeitė ir vis dar galėjo būti naudojamas, kai dainininkas artinosi prie savo septyniadešimtojo gimtadienio". Recenzijos pabaigoje kritikas išreiškia ir viltį, kad "šitie įrašai susilauks plokštelių rinkėjų dėmesio Britų salose ir kituose Vakarų kraštuose. Suprantama, kad plokštelė susiras imlią rinką tarp lietuvių, tačiau ji yra tokia gera, kad ji iš-tikrųjų nusipelnė patekti į visas reprezentacines didžiųjų dainininkų įrašų kolekcijas".

Londoniškis Lietuvių kultūros klubas, šią plokštelę išleisdamas, Kiprui Petrauskui iš tikrųjų pa-

Chicago Savings and Loan Association
Sąskaitos apdraustos iki \$20,000.
5 1/4% Certifikatų sąskaitos
Certifikatai išduodami tiks-tantiems. Mažiausia turi būti \$1,000. Pelnas mokamas kas trys mėnesiai.
4 3/4% Aut visų knygelių nekaitė
NUOSTIMCIAI PRISKAITOMI KAS DIENĄ ISMOKAMI KAS TRYS MĖNESIAI!
STAI NARIAMS TEIKIAMAS MŪSŲ PILNAS PATARNAVIMAS:
• Vacation Club
• College Bonus Savings
• Home Mortgage Loans
• Home Improvement Loans
• Christmas Club
• Insured Family Savings
• Notary Public Service
• Free community rooms for your organiz'n meetings
• Cash checks and pay all family bills with our spcl money order checks
• Sell & redeem U. S. Bonds
• Two large free park'g lots
• Save-by-Mail Kits
• Travelers Checks
• Safe Deposit Boxes
Chicago Savings and Loan Assn.
John Pakel, Sr., President and Chairman of the Board
6245 SO. WESTERN AVE. TEL. GR 6-7575
HOURS: Mon 12 P.M. to 8 P.M., Tues 9 to 4, Thurs. & Fri. 9 to 8, Sat: 9 to 12:30

NAUJI LEIDINIAI

• **ATEITIES, 1969 m. gruod. mėn. Nr. 10.** Lietuvių katalikiškojo jaunimo žurnalas. Vyr. redaktorius Jonas Soliūnas, 6641 S. Albany Ave., Chicago, Ill. 60629. telef. 312 737-5096. Administratorius Juozas Polikaitis, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, Ill. 60629, telef. 312 434-2243. Metinė prenumerata JAV ir Kanadoj 5 dol., susipažinimui prenumerata 3 dol., garbės prenumerata 10 dol., visur kitur laisvame pasaulyje 3 dol.

Siuo numeriu naujoji "Ateities" redakcija užbaigia jau Chicagoje redaguotąjį ir spausdintąjį 1969 metų komplektą. Ir reikia pasakyti, kad numeris po numerio "Ateities" žurnalas čia stiprėjo: įvairėjo turiniu ir gražėjo estetiniu savo apipavidaliniu, darydamasis tikrai jaunų ir kūrybingų žmonių žurnalas.

Naujame "Ateities" numeryje Gediminas Kijauskas, S.J., rašo apie didįjį Dievo ir žmogaus dialogą; spausdinamas interviu su jaunu Europos lietuvių kunigu Jonu Sulcu apie Europos jaunimą; Vaclovas Kleiza užgriebia neornamentuotos kartos studentiją. Poezijos puslapi užpildo: D. Sadūnaitė, sesuo M. Jurgita ir Kestutis Gaidžiūnas. Apie Studentų ateitininkų sąjungos suvažiavimą Dainavosje rašo Aldona Indreikaitė ir Rita Abromaitė. Aprašymai gražiai pamarginti įdomiais suvažiavimo nuotraukų pluoštais. Aldona Zailskaitė keturiuose puslapiuose pakloja savo išpildžius iš Korpi Satrijos rengto Dariaus Lapinsko memorialinio Mačerno "Vizijų" pastatymo. Šiam įvykiui pailiustruoti nuotraukų taipgi nepagalėta.

Numeris užbaigiamas moksliečių kūryba, korespondencijomis ir 1969 metų komplektu turiniu.

• **Joseph Ehret, DIE VERGESSENEN BALTEN.** Basel 1969. Sonderdruck aus "Civitas", Luzern 1969. Tai puikus vokiškai kalbančio pasaulio supažindinimas su Baltijos tautų praeitimi, tų tautų charakterio bruožais, Baltijos kraštų geopolitine situacija amžių raidoje, su vaisinguoju nepriklausomybės periodu tarpkaryje ir šių tautų ištemptomis pastangomis atstatyti Baltijos kraštų valstybinę nepriklausomybę. Gale duodamas labai parankus sąrašas knygų, parašytų vokiečių, prancūzų, anglų, italų ir kt. kalbomis, apie Baltijos kraštus: Estiją, Latviją, Lietuvą ir apie šį Europos regioną apilamai.

• **JAUNUČIŲ VADOVAS.** Išleido Moksliečių ateitininkų sąjunga, leidinio pasirodymu ypač rūpinantis tėvai Gediminai Kijauskai, S.J. Leidinys labiausiai pravers jaunųjų ateitininkų — jaunųjų vadovams bei globėjams. Kaip Vadovo įvade sakoma: "Globėjai ši programa bus tiek naudinga, kiek jis pats su ja susipažins iš anksto ir tada įtrauks į aktyvią veiklą pačius jaunuosius... Renkanti medžiaga šiai programai, labai nuosirdžiai prisidėjo Danutė Bindokienė (Chicago, Ill.) tiek su rašiniais, tiek su žaidimais, dainomis bei darbais, švenčių bei Lietuvos papročių aprašymais. Atsiuntė medžiagos ir eilė globėjų: A. Grininė (Miunchenas, Vokietija), Ses. Vitorija ir ses. Jonė (Toronto, Ont., Kanada). Spausdinimo darbus atliko p. Leparskienė (Hamilton, Ont.), kun. J. Staškevičius (Toronto, Ont.) MAS CV nariai ir Jaunučių komisija, padedanti Toronto moksliečiams".

Programoje sutelkta medžiaga į devynis skyrius: Kaip ugdyti charakterį (kun. St. Yla), Pavyzdiniai susirinkimai švenčių programoms (D. Bindokienė), Vaizd-

liai minėjimams, Vaidinimai, Įvairūs darbeliai, Lietuviškos aplinkos pažinimas, Dainos, Įvairūs žaidimai. Išleistas "Jaunučių vadovas" tikrai bus be galo paranki šio mūsų jaunimelio veiklos praktiškąjį enciklopedija.

• **THE MARRAN, January 1970.** Marijonų leidžiamas mėnesinis iliustruotas žurnalas anglų kalba. Adr. 4545 W. 63 St., Chicago, Ill 60629, Metams 4 dol.

Vedamajame, aptarus taikos viltis, toliau konvertitės Chicago rašytojos V.A. Mooth straipsniai dabarties audringesni religiniai posūkiai vertinami arkv. Matulevičiaus paskelbtų dėsnių šviesoj. L. Deni nupasakoja katalikų parapijos veikimą Las Vegas mieste. Kanadietė mok. F. Julien iškelia naujas pastangas socialinėje srityje. Prancūzas fil. dr. M. Moyal informuoja apie naujūmus prancūzų auklėjimo srityje. Žurnalistė A. Tansey, daugelio laikraščių bendradarbė, duoda patriotinį straipsnį apie laisvės sąjūdį JAV-se. Amerikietis H. Peisson kelia parapijos bibliotekų organizavimo problemą. Airis Kapitonas P. O'Donnell informuoja apie religinį gyvenimą Airijoje.

Laikraštintinkas A. Haines aprašo radijo programų menininką McNeill. Keliautoja G. Brendel pasakoja išpildžius iš St. Augustine, Fla., o verslinio žurnalizmo atstovas R. Jay išryškina apie žmogaus pažangumo palaikimą, gi L. Harper nurodo, kaip ir namuose gyvenant, galima būti misionieriumi. Belgė benediktinė, Pax pseudonimu, nurodo, kurios knygos gali daugiau praturtinti mūsų dvasią, gi buvęs Vietnamo karys A. Hamburg vaizdžiai aprašo karo pasalas. Socialinio draudimo specialistė Ch. Jakuboski informuoja apie pakeitimus Medicare santvarkoje; duodama Kovai su širdies ligomis dr-jos gydytojų paruošti nurodymai apie sveiką maitinimą. Pats žurnalo redaktorius kun. J. Prunskis aptaria eilę naujusių knygų ir duoda religinio gyvenimo apžvalgą, kur gausi informaciją apie okupantų suprofanuotas Bažnyčias Lietuvoje.

• **MOTERIS, 1969 m. lapkričio-gruodžio mėn. Nr. 6.** Lietuvių moterų žurnalas. Leidžia Kanados Lietuvių katalikių moterų draugija. Redaktorės: Z. Daugvainienė ir N. Kulpavčienė. Skyrius veda: I. Kairienė, E. Krikščiūnienė, L. Murauskienė, A. Sarūnienė. Administratorė B. Pabedinskienė. Redakcijos ir administracijos adresas: 1011 College St., Toronto 4, Ont. Canada. Prenumerata metams 5 dol. Tai kone liuksusinis, gerame popieriuje spausdinamas, gausiai meno dailės darbų ir šiaip nuotraukomis iliustruotas mūsų moterų žurnalas. Sunku net įsivaizduoti, kad bent kiek šviesesnė lietuvė galėtų be jo apseiti. Žurnalo puslapiuose gausiai spausdinama mūsų moterų rašytojų kūrybos, dedama straipsnių, liečiančių kultūrinę ir visuomeninę lietuviškojo ir nelietuviškojo pasaulio (ypač moteriškojo pasaulio) raidą. O kur dar informa-

MOVING
Perkrauti baldus iš arti ir toli.
A. BENIULIS
Chicago, Ill. 60629. Tel. RE 7-7083

WAGNER & SONS
Typewriters — Adding Machines — Checkwriters —
Nuomoja — Parduoda — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Virs 50 m. patikimas patarnavimas
NAUJOJE VIETOJE
5610 S. Pulaski Rd., Tel. 581-4111

ciniai ir praktiškieji skyriai: Moterys pasaulyje, Buto įrengimas, Šeimininkų kampelis, Rankdarbiai ir kt.

• **SKAUTŲ AIDAS, 1969 m. Nr. 8.** Lietuvių skautų ir skautėlių laikraštis. Leidžia LSS Tarybos Pirmija. Vyr. redaktorius v. s. Antanas Saulaitis, Old Colonial Road, Oakville, Conn. 06779. Administruoja Kazys Šimėnas, 45 Alban St., Dorchester, Mas. 02124. Prenumerata metams 4 dol. Numeris mirga įvairių vasaros stovyklų bei kursų aprašymais, pajavrintais nuotraukų gausybe. Nepamiršta ir žodinė kūryba. Nuotaikingi trys Sersers M. Jurgitos poezijos fragmen-tai.

• **VILTIS, Vol. 28, Nr. 5, January-February 1970.** A. Folklore Magazine. Tai atkakliai ir su nepaprastu pasišventimu V.F. Beliajaus anglų kalba leidžiamas įvairių tautų folklorui skirtas žurnalas. Adresas: V.F. Beliajus, P. O. Box 1226, Denver, Colo. 80201. Metinė prenumerata 5 dol. Atskiro numerio kaina 1 dol. Kiekviename numeryje, tarp daugybės tautų, vis liečiami ir lietuvių tautiniai šokiai, tautodailė, tautosaka ir pan.

• **LIETUVIŲ DIENOS, 1969 m. gruodžio mėn. Nr. 10.** Vyr. redaktorius Bern. Brazdžionis. Leidėjas Antanas F. Skirius. Žurnalas leidžiamas kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio. Prenumerata 8 dol. metams. Adresas: 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029.

• **JAUNIMO BALSAS, Rochesterio moksliečių ateitininkų Miško Brolių kuopos neperiodinis leidinys.** Puslapiai užpildyti pačių moksliečių straipsniukais ir šiaip kūryba.

• **KELEIVIO KALENDORIUS 1970 metams.** Išleido "Keleivis" South Boston, Mass. Kalendorius knygos pavidalo, 64 pl. kaina 1 dol.

• **Maskvos laidykla "Soviet-kli pisatel" išleido A. Venclovos knygu, autobiografinės trilogijos, dvi dalis: "Pavasario upė" ir "Jaunystės atradimas".** Jas vertė V. Cepaitis ir jų tiražas siekia net 30,000 egz. Jau verčiama į rusų kalbą ir trečioji dalis "Vidurdienio vėtra".

Ne tik Lietuvoje, bet ir išeivijoje tie vertimai į rusų kalbą stebina, nes Venclovos atsiminimų kūryba, kaip kritikai pripažįsta, neturi jokios literatūrinės vertės, be to, visiškai neįdomūs ypač skaitytojui — rusui. Tai verčia ir spėti, kad leidykloms vyk-dant planus, skubama iš "broliškiųjų respublikų" knygu versti ne tai, kas vertinga ir įdomu, bet... atliekas. Žinoma, jei jos patikimų partiečių surašytos... (E.)

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams rėmai — metalu aplieti rėmai.

2400 So. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258-59

FIRESTONE PADANGOS (TIRES)

NATIONWIDE GUARANTEE
No-Limit on MILES.
No-Limit on MONTHS

FULL LIFETIME GUARANTEE against defects in workmanship and materials and all normal road hazard injuries encountered in everyday passenger car use for the life of the original tread design in accordance with terms of our printed guarantee certificate. Price of replacement — prorated on original tread depth wear and based on Firestone adjustment price for replacement tire at time of adjustment. Firestone adjustment prices are intended to, but may not, represent approximate current average selling prices and are subject to change without notice.

FILMU VAIRUMAI

Ar žiaurumai yra šeimos pramoga? STASĖ SEMENIENĖ

Dabar taip mažai pastatoma gerų, padorių filmų, kurių nebūtų gėda visai šeimai kartu stebėti, kad žmogus su džiaugsmu skuba, jei pažymėta raide "G" (General audiences) ir reklamuoja jama, kaip šeimos pramoga.

Štai, kad ir spalvotasis filmas "Wilderness Calling" kurio demonstravimas paskleistas plačiai po apylinkių teatrus. Tai grynai medžioklinis filmas, visiškai netinkąs mažųjų auditorijai. Ir pikčiausia, kad po nekalta antraš- te "šlepiasi brutalus filmas, apgauną tėvus, kurie stropiai par- kenka tinkamo žanro pramogas savajam atžalynui.

Medžiotojai šiame filme pristatyti, kaip peraugę, pilni sadiz- mo vaikogaliai, norintieji su pa- sididžiavimu įrodyti savo vyriš- kumą, išleisdami nemaža pinigų, kad tik pasiektų "žmogaus kojų nepaliastą žemelę", kur žu- do nekaltus žvėrelius.

Šūvis po šūvio pakerta skren- dančias kurpukas ar laukines an- tis. Negana to, kad su pasigar- džiaivimu demonstruojama žmo- gaus rankos nešama žiauri mir- tis, bet dar einama į detales, pa- rodant akip taiklaus medžiotojo pakirsta paukštis blaškosi ir kren- ta mirties agonijoje medžiokli- niam šuniui į nasrus. Pikta, ne- sinori žiūrėti žiaurumų, ir jau pačioje filmo pradžioje kone su-

ki durų link. Tačiau, turi baigti žiūrėti, o gal viskas pasikeis, gal pabaigoje bus pasakyta kokia nors teigiama mintis, pasmer- kianti tuos žiaurumus. Kur tau! Nieko! Juo tolyn, juo brenda- ma gilyn.

Kas labiausiai jaudina, kad vaizdas dar palydi toks abejin- gai žiaurus pasakotojo išvedžioji- mas, betarpiškai duodantis su- prasti, jog laukiniai žvėrys turi būti šitaip žudomi, kad žmogus gautų "vertingą trofėją".

Argi bereikia stebėtis, kad vie- toje nekalto vaiko krykštavimo ar spontaniško jaunatvės juoko, išgirsti žiūrovų tarpe šen ten ver- kšlenimą, gailų vaikišką skundą šalia sėdinčiai motinai dėl nu- šaunamo paukščio ar visiškai is- teriška verksma, kad net tėvas turi išvesti mažytę iš teatro.

Pamėginkit išaiškinti vaikui, kodėl tie piktieji vyrai kruvinom rankom lupa odą nuo gražaus nekalto briedžio, kuris atrodė toks draugiškas, o ji nušovė čia pat žiūrovų akyse.

Jau priešmokyklinio amžiaus vaikai stebi ir mėgsta televizijos programas, kuriose žvėreliai kal- ba. Draugiškos meškos ir meš- kiukai čia pergvena įdomius juo- kingus nuotykius.

Ir minėtame filme nuduota, lyg žvėrys suprastų žmogaus

kalbą ir patys galėtų kalbėti. Štai, sustoja briedis, pasuka galvą, ir klausos.

— Ei, drauguži, ko lauki? — klausia pasakotojas.

Juokas. Šūvis. Pataiko į pat šir- di.

Prieš metus Chicagoje buvo ro- domas kitas žiaurus, beskonis fil- mas "Alaskan Safari", kuris įro- dė, kad ne šitokios rūšies filmai skiriami visai šeimai. Tiesa, šei- mos trokšte trokšta ir tikrai pa-

siligo švartų, įdomių filmų. Ta- čiau yra tikrai žiauru tokį pa- siligimą išnaudoti piktam, ro- dant tokius atmetinius filmus.

• Trakų pilies rekonstrukci- jos klausimais konferencija buvo suaukta Trakuose. Šiuo reikalu pranešimus padarė istorikai ir ar- cheologai dr. J. Jurginis, A. Tau- tavičius ir dr. A. Spelskis.

since 1914...

MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

4040 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
PHONE: 254-4470

4 3/4% PASSBOOK SAVINGS
All Accounts Paid and Compounded Quarterly

5 1/4% 6-MONTH SAVINGS CERTIFICATES (Minimum \$1,000)

LUIZ AUTO REPAIR
6648 S. KEDZIE AVE., CHICAGO, ILL. 60629

TELEF. — 436-3699

KAROSERIJOS SPARNŲ (FENDER) TAIŠYMAS IR DAŽYMO DARBAI
Atliekami tiksliai ir nebrangiai.
Savininkas Aloyzas A. Kuniskas

NAUJAI PERTVARKYTAS DIAMOND HEAD RESTORANAS & LOUNGE

PASICULO JUMS DIDELĮ PASIRINKIMĄ AMERIKIETIŠKŲ VALGIŲ

O JEIGU JUMS PATINKA EGZOTIŠKI VALGIAI, pasirinkite JAPONIŠKĄ MENIŲ.

Tropikiniai gėrimai — mūsų specialybė

Padavėjos apsirengę "lūmono" rūbais
Jums ir jūsų draugams čia patiks sustoti prieš ar po teatro.
Priešpiečiai (LUNCH) duodami nuo 11 val. ryto.
Šeštadieniais atdara 4 v. popiet. Sekmadieniais 12 val. dieną
Pirmadieniais uždaryta. Dėl rezervacijų — TELEFONUOKITE 925-1678

Diamond Head RESTAURANT & LOUNGE
3321 WEST COLUMBUS AVE. (Arti 79th ir Kedzie Ave.)
Savininkas Edmundas Mačiulis

Mūsų eiviose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų moderniškų baldų, elek- trinių krosnių, radijo ir televi- zijos aparatų, šaldytuvų ir kitu namams reikmenų

ROOSEVELT FURNITURE CO.
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS
2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711

Atdara pirmą ir ketvirtą, 9-9 val.; antrą, trečią ir šeštą, nuo 9 iki 6 val. sekmd. atdara nuo 11 iki 4-30 val. po pietų.

Siuvimo Mašinos — Dulkių Siurbliai

• BERNINA
• NECCHI
• ELNA
• VIKING
• PFAFF
• SINGER

ELECTROLUX
HOOVER
EUREKA
KIRBY
ROYAL
IR KT.

Parduodame, nuomojame ir taisome siuvimo mašinas, dulkių siurblius prieinamomis kainomis ir sąlygomis. Turime dalis. Aptarnaujame Chicagoje ir priemiestčiuose.

B and B DISTRIBUTING COMPANY
A to Z Sewing machines and Vacuum cleaners
4081 ARCHER AVE. (Prie California Ave.), Chicago, Ill. Tel. 927-4702
Vedėjas Arvydas M. DIKINIS

KULTURNĖ KRONIKA

Naujieji Lietuvių fondo stipendininkai

Kaip dr. K. Ambrozaitis, Lietuvių fondo Pelnos skirstymo komisijos narys, mums praneša, LIETUVIŲ FONDO Pelnos skirstymo komisija galutinai užbaigė 1969 metų pelno paskirstymą, kur lietuvių švietimo reikalams ir lietuvių kultūriniam reikalams buvo išdalinta apie 34000 dol.

Lietuvių fondo specialiam projektui vykdyti 1970 metų stipendininkais buvo pakviesti proistorikas dr. Jonas Puzinas ir filosofas dr. Juozas Girnius. Jiems paskirta po 2000 dol. metams, angažuojant juos veikalų rašymui. Veikalus rašys dvejus metus.

Dr. J. PUZINAS rašys vieną toml "Lietuvos proistorės apžvalgos", kuri apims apie 600 puslapių. Ši studija bus tokio turinio: Lietuvos archeologinių tyrinėjimų istorija, pirmųjų žmonių pasirodymas Lietuvoje, akmens amžiaus kultūros, indoeuropiečiai ir jų atsikėlimas į Lietuvą, prabaltai ir jų kultūra, baltai žaltario ir geležies amžiuose, lietuvių ir jų giminių pirma 1000 m. po Kr. ir Lietuvos valstybės pradmenys.

Veikale tilps daug iliustracijų ir žemėlapių.

DR. J. GIRNIUS rašys vieno tomo veikalą — "Lietuvių filosofijos istorija", kuri apims apie 600 puslapių. Dr. Girnius, ruošdamas medžiagą apie filosofus Lietuvių Enciklopedijai, surinko daug medžiagos.

Dr. Girnius ne kartą pažymėjo, kad mūsų filosofijos istorija yra verta tokio pat dėmesio, kaip ir kitos mūsų kultūros šakos ir kad ji didele dalimi yra ir apskritai lietuviškosios minties istorija. Veikale bus nagrinėjama: filosofija istorinėje Lietuvoje, lietuviškoji filosofija tikra prasme, filosofinės skirtybės tautinio atgimimo metu, pirmieji filosofinės minties pradmenys, liet. filosofijos išsiskleidimas nepr. Lietuvos VD U-te, kitų filosofinių veikalų apžvalga, tremties metų filosofinė veikla, filosofijos likimas pavergtoje Lietuvoje, žvilgsnis į filosofiją gretimas sritis, bendras liet. filosofijos įvertinimas.

Dr. Juozas Girnius, Lietuvių fondo stipendininkas

• Kompozitorius Darius Lapinskas akompanuos solistės Aldonos Stempuzienės dainų ir arijų recitalyje, kurį vasario 1 d. (sekmadienį) 4 val. popiet Jau-nimo centre, Chicagoje, rengia ateitininkų meno draugija "Satrija". Aldona Stempuzienė recitalyje dainuos Mozarto, C. Monteverdžio, K.V. Banaičio, V. Jakubėno, G. Rossinio, P. I. Čaikovskio, J. Svedo, V. Montvilos, A. Ponchiello ir G. Verdžio kūrinis. Solistė pastarosiomis dienomis jau buvo atvažiavusi iš Cle-

velando Chicago ir čia su Darius Lapinsku repetavo arčiau rečitalio programą.

• Literatūros vakaras 1970 metų Ateitininkų federacijos kongrese Chicagoje įvyks Jaunimo centre rugsėjo mėn. 4 d. (penktadienį). Ateitininkija, kaip žinome, savo ilgame kelyje ir savo gretose išugdė ne vieną žymų mūsų rašytoją. Kongreso proga ir norima juos visus sutelkti viename įspūdingame literatūros vakare. Jį suorganizuoti pavesta yra Chicagoje aktyviai veikian-

čiai studentų ateitininkų korporacijai "Satrijai".

• Aloyzo Barono naujas novelių rinkinys "Išdžiūvusi lanka" yra jau laužomas "Draugo" spaustuviėje. Knygą leidžia Lietuviškos knygos klubas. Joje telpa 18 novelių. Knygai viršelį piešia Kazys Veselka.

• Poeto V. Mykoliaičio-Putino 77 metų gimimo sukaktis iškilmingai paminėta Vilniaus universiteto kolonų salėje. Pagrindinę paskaitą apie poeto kūrybos ypatumus skaitė lituanistė M. Kontrimaitė. Aktorė M. Mironaitė paskaitė poeto kūrybinių pluoštą. Iš magnetofoninių įrašų buvo klausytojams perduotas mirusio poeto balsas.

• Rytų Berlyno leidynas "Aufbau" neseniai išleido J. Mikolinsko romaną "O laikrodis eina". Toji pati leidykla taip pat išleido M. Sluckio "Lapčius į dangų".

• Maskvoje išleisti šie lietuvių rašytojų kūriniai: Just. Marcinkevičiaus poema "Siena", E. Mieželaičio "Lyriniai etudai" (vertė I. Kaplanas), be to, neseniai pasirodė J. Avyžiaus romanas "Kaimas kryžkelėje". Šio pastarojo tiražas rusų kalba — 100,000 egz.

• Kipro Petrausko, žinomojo operos dainininko, įdainavimų — plokštelių albumas išleistas ir okup. Lietuvoje. Plokšteles pagaminio "Melodijos" fabrikas Rygoje. Plokštelių albumas apima 1924 — 1948 metų įdainavimus. Darbas esąs atliktas gana kruopščiai, tačiau įgrojimai negalį parodyti tikrojo dainininko balso grožio, nes įgrojimams kartoti buvo naudotos jau vartotos plokštelės.

• Prof. dr. J. Brėdikis, geriausias Lietuvos širdies ligų specialistas, išrinktas tarptautinės chirurgų draugijos (centras Brusselelyje) nariu.

• Poezijos vakarai, skirti poeto E. Mieželaičio knygos "Cia Lietuva" skyriui "Vizijos", M.K. Čiurlionio temomis, surengti Vilniuje, Kaune ir Kapsuke (Marijampolėje). Poeto "Vizijas" skaitė aktorius V. Kybartas, Čiurlionio muzika pajavirino M.K. Čiurlionio konkurso laureatas pianistas A. Maceina. Čia minimo Mieželaičio ciklo pavadinimas labai jau analogiškai primena Vytauto Mačernio "Vizijas", o Čiurlioniškoji poezijos tema prieš trejus metus išėjusias Čiurlioniškąsias K. Bradūno "Sonatas ir fugas".

• Lietuvių kalbos sinonimų žodynas. Praėjusio šeštadienio (I. 17) kultūriniam "Draugo" priede, K. A. Girvilo straipsnyje "Lituanistinės studijos ir studentai", tarp mums trūkstamų litu-

anistikos veikalų suminėta ir sinonimų žodynas. Tereka pastebėti, kad A. Lyberio parengtas toks sinonimų žodynas 1961 metais buvo išleistas Kaune. Jis apima apie 4,000 žodžių, leidinys 296 psl.

Dr. Jonas Puzinas, Lietuvių fondo stipendininkas

anistikos veikalų suminėta ir sinonimų žodynas. Tereka pastebėti, kad A. Lyberio parengtas toks sinonimų žodynas 1961 metais buvo išleistas Kaune. Jis apima apie 4,000 žodžių, leidinys 296 psl.

• Donelaitis olandiškai. Olandijoje leidžiamas Tarptautinės esperantininkų sąjungos žurnalas "Esperanto" pernai paskelbė K. Donelaitio "Metų" ištrauką, su V. Jurkūno iliustracijomis. Ištrauką išvertė Kauno mokytojas pensininkas Klemensas Nauzdžius.

• Čiurlionio "Jūra" Leningrade. Leningrado filharmonijos simfoninis orkestras 1969 met. gruodžio 7 d. pirmą kartą atliko Čiurlionio simfoninę poemą "Jūra". Orkestrui dirigavo lietuvis dirigentas Juozas Domarkas.

• Tallne, Estijoje, gruodžio mėn. įvyko antroji Pabaltijo muzikologų konferencija. Pirmoji pernai buvo Vilniuje. Jei pernai kalbėta apie muzikinę kritiką, tai šiomet — apie folklorą ir profesionalinę muziką. Estų muzikologai, kaip teigia "Tiesa" (nr. 291, 1969) yra nemažai nuveikę, "sociologiškai tyrinėjami muzikinį skonį".

• Iš okup. Lietuvos konferencijoje dalyvavo muzikologai A. Ambrasas, J. Bruveris, A. Tauragas, A. Venckus, kompozitoriai K. Brunzaitė ir V. Bėrkauškas.

• "Mokslinė konferencija" — Iš okup. Lietuvos konferencijoje dalyvavo muzikologai A. Ambrasas, J. Bruveris, A. Tauragas, A. Venckus, kompozitoriai K. Brunzaitė ir V. Bėrkauškas.

• "Mokslinė konferencija" — Iš okup. Lietuvos konferencijoje dalyvavo muzikologai A. Ambrasas, J. Bruveris, A. Tauragas, A. Venckus, kompozitoriai K. Brunzaitė ir V. Bėrkauškas.

• "Mokslinė konferencija" — Iš okup. Lietuvos konferencijoje dalyvavo muzikologai A. Ambrasas, J. Bruveris, A. Tauragas, A. Venckus, kompozitoriai K. Brunzaitė ir V. Bėrkauškas.

• "Mokslinė konferencija" — Iš okup. Lietuvos konferencijoje dalyvavo muzikologai A. Ambrasas, J. Bruveris, A. Tauragas, A. Venckus, kompozitoriai K. Brunzaitė ir V. Bėrkauškas.

taip buvo pavadintas Šiauliuose, gruodžio mėn., įvykęs, iš tikrųjų, ideologinis — agitacinis suvažiavimas. Jo dalyviai, ne tik Lietuvos aukštųjų mokyklų dėstytojai bei mokslo įstaigų atstovai, bet ir svečiai iš Maskvos, Minsko, Kišiniovo bei kitų respublikų miestų.

Buvo per 20 pranešimų. Ką jie turi bendro su mokslu, geriausia liudija keli tų pranešimų pavvyzdžiai. Pvz. V. Niunka kalbėjo apie "Vatikaną ir šiuolaikinį antikomunizmą", dr. L. Velikovičius apie "Ideologinę katalikų Bažnyčios krizę" ir pan. (E).

• Ekslibrisų (knygos žindu) IV-ji paroda suruošta parodų rūmuose Vilniuje. Prie dailininkų sąjungos veikia ir ekslibristininkų grupė.

• Rašytojo A. Vienuolio pabrėžė "Prieblandoje" 300-ji kartą pastatė Panevėžio teatras, režis. Mil-tinio vedamas.

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MĖGĖJAMS

Daug sutaupysite pirkdami čia įvairių filmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudodite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progal. Pirmai užaigytų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmad. ir ketvirtad. vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Telef. Prospect 6-8998

VARGAS SU APŠILDYMU?
Kreipkitės į
A. JAMES HEATING CO.
4552 S. Kedzie 847-4314

TELEVIZIJOS
Spalvotos ir paprastos radijos, stereo, oro vėsintuvai. Pardavimas ir taisymas.
J. MIGLINAS
Krautuvė Marquette Pk., 2346 W. 69th St. — Tel. 776-1488
Namų tel. — PR 6-1063

NAMŲ TAISYMO DARBAI
Stalniaus, dažymo ir visus kitus darbus atlieka lietuviai — labai priinama kaina.
SKAMBINTI RE 7-9615

FRANK'S TV and RADIO, INC.
3240 SO. HALSTED STREET Telef. — CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS, RADIO, STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

Kas tik turi gerą skonį,
Viską perka pas Lieponį!
LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI
FURNITURE CENTER, INC.
Marquette Pk., 6211 So. Western PR 8-5875
J. LIEPONIS

10% — 20% — 30% pigiau mokėsi už apdraudą nuo ugnies ir automobilio pas
FRANK ZAPOLIS
3208 1/2 West 95th Street
Chicago, Illinois
Tel. GA 4-8654 ir GR 6-4339

A. VILIMAS MOVING
Apraustas perkraustyti ir įvairių atstamų
823 WEST 34th PLACF
Telef. Frontier 6-1882

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th Street Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

5 1/4% **4 3/4%**

Mokamas už Vieną Mėtu Certificate sąskaitas Minimum \$5,000.00

Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas.

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D.
Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: PIRMAD. ir KETVIRTAD. ... 9 v. r. iki 9 v. v.
ANTRAD. ir PENKTAD. ... 9 v. r. iki 5 v. v.
ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. ... Trečiad. uždaryta

MAZEIKA & EVANS FUNERAL HOME

THREE AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities

6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

PETKUS
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYS MODERNIŠKOS KOPLYCIOS
2533 West 71st Street Tel. 476 2345
1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108-09

AIKŠTE AUTOMOBILIAMS STATYTI

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO
MR. NELSON SAVININKO
SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3914 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Planų Pasirinkimas Visame Mieste.
Telef. — CEDarcrest 3-6335
Vienas blokas nuo kapinių

EUDEIKIS
Laidotuvių Direktorai
DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID
Trys Moderniškos Kopyčios
4330 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YARds 1741-2

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEP. C. LACK IR SŪNOS (LACKAWICZ)
424 W. 69th Street Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd Place Tel. VIRginia 7-6672

PETRAS BIELIONAS
4348 S. California Ave. Tel. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. Lituanica Ave. Tel. YARds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. Halsted Street Tel. YARds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN
3319 S. Lituanica Ave. Tel. YA 7-1138-1139

VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th Ave., Cicero, Ill. Tel. OL 2-1003

EARN **5 1/4%** PER ANNUM ON \$1000 INTEREST COMPOUNDED DAILY

Standard Federal pays 5 1/4% interest per annum on savings certificates of \$1,000.00 or more. Issued for 6 months.

A 90 day gold eagle passbook account which pays 5% per annum (\$50.00 minimum) is also available. Regular passbook savings earn 4 3/4% per annum. Interest is compounded daily, paid quarterly.

Savings in by the 10th earn from the 1st.

STANDARD FEDERAL
Savings and Loan Association of Chicago
Assets over \$141,500,000.00 — Reserves and Surplus over \$12,000,000.00 (more than twice the legal requirements)

Federal Charter ■ Federal Supervision ■ Justin Mackiewicz, President
4192 Archer Avenue at Sacramento ■ Chicago, Illinois 60632 ■ VI 7-1140
HOURS: Mon., Thurs. 9 A.M.—5 P.M. ■ Tues., Fri. 9 A.M.—4 P.M. ■ Sat. 9 A.M.—12 Noon ■ Wed.—No Business Transacted

MOTERŲ GYVENIMAS

REDAGUOJA ST. SEMENIENĖ, 6507 S. TROY ST., CHICAGO, ILL. 60629. TELEF. 925-5988

MŪSŲ LIETUVIŠKŲJŲ NAMŲ DVASIA

A. GIEDRIUS

Rodos, 1955 m. rudenio plynai vaikščioms su dr. Juozu Sakalausku pušyne ties Huettentfeldo. (Kas dabar nežino Huettentfeldo? Ten nuo 1954 m. pradžios yra įsikūrusi Vasario 16 gimnazija. O gimnazijos sodyba pavadinata Romuva.) Toje gimnazijoje mokėsi dr. J. Sakalausko dukterė. Atvažiuodavo jis iš Muencheno jos aplankyti. Jau buvome anksčiau susipažinę.

Savotiškai nuotaikingas buvo ankstyvo rudens pušynas. O gimnazijos pašonėje ir mintys sukosi apie švietimą ir lietuviškus reikalus. Klausimai, sumanymai. Ir tų sumanymų daktaras vis jų turi originalių, prasmingų.

Vieno pokalbio metu staiga jis klausia mane, ar aš turįs savo namuose šventovėlę. Šventovėlė? Taigi, namuose tokią vietelę, iš kurios dyvelktų lietuviška dvasia, kuri primintų Lietuvą ir lietuvių tautą. Taip, tokia vietelė kukliame mano butuke buvo. Ją ruošė žmona su dukterim. Tada ne ką teturėjom tokią vietelę, bet savo ženklais jau aiškėjo. Ir nuo tada toji daktaro idėja ir tas vardas — šventovėlė — neišdildomai man liko atmintyje.

Lietuvio namų šventovėlė

Neseniai skaitau atkampiai Drauge (1969. XI. 1. Nr. 257) išspausdintą J. Sakalo straipsnį "Lietuvio namų šventovėlė". Tai pati idėja, kuri buvo tarta Huettentfeldo pušyne. Kuklus straipsnelis, kukliai pareiškta ir ta idėja, bet ji įsidėmėtina kiekvienai lietuvių šeimai, ypač kur priauga jaunimėlio.

Sugrįžkime mintimis į Lietuvą, į Lietuvos ūkininko sodybą, matytą prieš kelias dešimtis metų.

Vidutinio ūkininko pirkioje, dideliame per visą trobos galą kambaryje, tilpo visa šeima ir daug daiktų. O vienas pirkios kampas aiškiai skyrėsi iš visos pirkios: čia tarp dviejų į kampa sudurtų suolų stovėjo baltai nušveistas ar balta drobine staltiese užtiestas medinis stalas, ant kurio nevalia buvo dėti kepturės, kasdieninio drabužio ir nė jokio nešvaraus daikto, o netyčia užšokusią katę tuojau bet kas iš šeimos puldavo baidyti šalin. Už to stalo abi sienos, sueinančios į kampą, būdavo nukabinėtos šventais paveikslais arba dar ir popiežiaus, vyskupo, kunigaikščio ar kurių kitų garbingų asmenų paveikslais. Čia aiškia savo vietą turėjo ir kryžius. Toliau nuo to puošnaus kampo kabodavo dailiai išpauštyta rankšluostinė su įvertu joje namų darbo raštuotu drobininiu rankšluosčiu. Lauke už lango rūtų darželyje ar šalia jo stovėjo didelis medinis kryžius. Visas tas pirkios kampas, lauke darželis ir didysis kryžius, saktum, derinos į vieną visumą. Čia prie to kampo, prieš kryžių lauke ar kabantį viduje, tėvai klaupėsi melstis. Čia motina klūpdė ir savo vaikus, juos mokydama poterių ir pratindama melstis.

O žaidžiant ir išdykaujant, valia vaikams lakstyti po visą pirkią, valia landžioti ir po stalų, bet pagerbiniame kampe, kur

kryžius, kur šventi ir gerbtini paveiksai, tegu neišdykauja.

Tokie pavyzdžiai šviečia

Tame kampe gale stalo buvo sodinamas ir atsilankęs kada gerbiamas svečias: kunigas klebonas, iš toliau atvykęs dėdė su dėdiene, vaikų mokytojas ar kuris kitas brangus asmuo. Čia sėdėjo ir pats namų šeimininkas — per Kūčias, malda pradėdamas vakariene, per Kalėdų ir Velykų pusryčius.

Ir keikti bei nepadoriai kalbėti čia nedrįsk, o jei išdrįsi, tuojau išgirsi: "Gėdykis, Antai kryžius ir šventi paveiksai." Taip pasakys močiutė, šeimininkė, šeimininkas ar daugiau kas iš vyresniųjų, ypač kai čia pat bus ir mažų vaikų.

J. Leškienė Adagio (aliejus)

— Dail. Jina Leškienė - Toli laite 1969 lapkričio mėn. 16 d. priimta į Los Angeles lietuvių Dailiųjų menų klubą. Meną ji studijavo Omahos universitete, kur baigė Bachelor of Fine Arts laipsniu 1959 m. Baigiant universitetą, jai buvo suteikta dailiųjų menų premija — Bertha H. Mengedoh Art Award. Premijautos paveikslas patalpintas universiteto meno kūrinių kolekcijon.

Be to dar studijavo muziką (pianiną ir balso lavinimą), baletą ir išraiškos šokius. Vėliau mokytojavo Boys Town (High School) Omaha, Nebraska. Dėstė meno istoriją ir tapybą.

Suruošė individualines parodas: Omahoje, Nebr. 1960 m. ir Los Angeles, Calif. 1966 m. Dailiųjų menų grupinėse parodose New Yorko, Chicagoje, Omahoje, San Pedro, Calif., Hollyvode, Calif. ir Los Angeles, Calif. (lg)

Chicago miesto bibliotekos tarnautojos Mary Clark (bu vusi Gintaro baltaus debiutantė) ir Marilyn Thompson su Paulina Vaitaitiene prie kalėdinių šiaudinių parodėlės centrinėje bibliotekoje, Washington ir Michigan gatvių kampe. J. Kasakaitė nuotr.

Apie sėdėjimą automobily

Viena skaitytoja iš Detroito rašo: "Niekad neradau jokioje etiketo knygoje apie teisingą bendrakeleivių susodinimą automobily. Aš visad maniau, kad ištekęsios moterys sėdi užpakaly, o jų vyrai priešaky. Bet mane dėl to kiti laiko "neromantiška", o kartais net nusibodusia savo vyru. Prašau patarti. Nora."

Pavarčius šio krašto etiketo žinovių knygas bei pasekus spaudoje jų specialius skyrius, radome šiuo klausimu pasakymą Elizabeth L. Post, mirusios žinovės Emily Post dukraitės (vairuotojos žmonos):

"Jei užpakaly yra daug vietos kojoms, tai natūraliausia yra vienai porai sėdėti užpakaly, kitai — prieky. Tačiau, jei užpakalinė sėdynė yra suspausta, būtų labai taktiška, jei žmona, kurios vyras nevairuoja, pasiūlytų jam sėdėti prieky, kur yra kur kas patogiau, o tada abi moterys sėdėtų kartu užpakaly".

Daiva Dobilienė

J. Leškienė Pizz.cato (aliejus)

Ar lyginti savo vaikus su kitais?

Taip, to neįmanoma išvengti, tačiau turėtų būti gerai suprasta, kaip tai yra rizikinga. Yra visai natūralu tėvams trokšti, kad jų vaikai būtų gabūs. Tačiau tėvai, kurie bėra savo vaikus, kad tie nepažeistų gerų pažymių iš mokyklos, gali padaryti kaip tik daugiau jiems žalos negu gero. Vaikas turi pajusti, kad jis yra mylimas savo tėvų toks, koks yra, o ne dėl to, kad yra gabus ir parneša gerus pažymius. Tėvai, per daug susirūpinę pažymiais, gali būti labiau susinteresuoti savo pačių "aš", negu savo vaikų gerbūviu.

Blogiausiai besirūpinančios moterys

Anglijos karalienė Elzbieta II oji eina pirmąja dešimtaine metiniame pasaulio 10-ties "Blogiausiai besirūpinančių" moterų sąrašė, kurį paskelbė spaudoje pereitą antradienį ponas Blackwell, Londono madų kūrėjas. Aktorė Barbra Streisand buvo gi antroje vietoje sąrašė, o kita artistė Raquel Welch sekė trečiaja. Kalbėdamas apie karalienę Elzbietą, Mr. Blackwell pasakė: "Visa, kas yra seniai išėjė iš mados, yra dabar dėvima karalienės."

Eleonora Zapolienė, Carol Zapolytė, Carole Balzekaitė ir Linda Gogelytė (iš k. į d.). E. Zapolienė daug veikia su įvairiomis dainavimo grupėmis ir vaikų organizacijomis. Čia ji rodoma su kai kurių Balzeko muziejaus Moterų vieneto dukterimis. Šios mergytės jau dabar ruošiasi būti mintimo vieneto narėmis. J. Kasakaitė nuotr.

SVEIKIAUSIAS MAISTAS - ŽUVIS

Mažai kalorijų, daug baltymų, sveika dantims, patartina širdininkams

STEFANIJA STASIENĖ

Žuvis nuo seniausių amžių sudaro žmonijai gana svarbų maisto šaltinį. Ir Kristus pamaitino minias žuvimi. Tai mitybos simbolis pirmųjų žmonių šioje žemėje.

Visais amžiais žmonės valgė žuvį, ją valgė vargšas ir turtoolis. Tačiau jos vertė gal labiausiai šiandien pripažįstama, kada mityboje daugiau vertinami, proteinais, vitaminais, mineralais, o ne riebalais.

Istorinė vaško figūra. Pat Nixon stovi šalia vaškines figūras, apmokytos jos inauguracijos baltaus suknelės Smithsonian instituto Washingtono, kuriame rodomos visų JAV-bių buv. prezidentų žmonių suknelės.

Ar meilės stoka kliudo vaiko vystymuisi?

Kas trukdo labiau vaiko dvasiniam ir fiziniam augimui: liga ar meilės stoka? Meilės stoka. Tokia psichologų nuomonė. Medicinos direktorius mokyklose Saskatchewan, Kanadoje, tyrė per 800 vaikų. Jis atrado, kad nekieno nemylimi vaikai buvo "daug labiau nuskriausti, negu ligos paliesti vaikai". Vaikai iš našlaičių buvo kur kas mažesnio ūgio, negu iš normalių namų. Chicagos Psichoanalizės instituto priėjo išvados, kad daugelis vidurių ligų sukeliamas jauname vaikų amžiuje dėl parodyto jiems suaugusiųjų didelio abejingumo. Dar labiau nuostabu, kad net tokia liga kaip cukrinė (diabetas), taip pat atsiranda pas mažus vaikus dėl tėvų meilės stokos.

Valgysi žuvį — saugosi širdį

Žuvis tik pusę tiek kalorijų teikia mūsų organizmui, negu daugelis mėsų, ir žuvies riebalai mūsų cholesterolio nepakelia. Pagal statistiką žinoma, kad japonai tris kart daugiau valgo žuvies, negu amerikiečiai, ir užtat nuo širdies atakų ten miršta žmonių tris kart mažiau.

Be to, žuvis turi daug fosforo ir fluorido, kas saugoja mūsų dantis nuo gedimo.

Tai tik keletas įsidėmėtinų priežasčių, dėl kurių žuvis turėtų užimti svarbesnę vietą mūsų kasdieninėje mityboje.

Perkant žuvį, reikia atkreipti dėmesį į jos šviežumą. Gėliųjų vandenų žuvis, paprastai, paruošamos gyvos, tačiau iš toliau atvežtos, pagautos jūrose bei vandenynuose, dažnai būna šaldytos ir laikomos leduose. Užtat į šias reikia ypač atkreipti dėmesį, kad jos nebūtų pasenusios. Atspėti jų šviežumą nėra sunku, pažvelgus į žiaunas, kurios turi būti ružvos, be to, akys turi būti skaisčios, žvilgančios ir, žinoma, svarbiausia nesugedęs kvapas.

Zuvies paruošimas

Paruošti valgymui žuvį galima keleriopais būdais. Žuvis, paprastai, verdama, kepama, rūkoma, sūdoma ir t.t.

Verdant žuvį, svarbiausia ją nepervirinti. Žuvis negali būti ilgiau verdama kaip 15-20 minučių. Mažai žuviai užtenka 10 minučių. Per ilgai virinta žuvis netenka daugumos joje esančių naudingų medžiagų, aromato ir palieka sausa. Indė vandens turi būti tik tiek, kad žuvį uždengtų. Be to, vanduo neturi stipriai virti. Vandeniui užvirus, laikyti tik virimo temperatūroje, taip, jog beveik nesimatytų burbuliavimo. Virti paprastai nesupiaustyta žuvis.

Paprastai į vandenį, kuriame žuvis verdama, dedami įvairūs prieskoniai, kaip: svogūnai, lauro lapai, citrinos sūka, salierai, pipirai, morka, petruškų, druskos ir kt. Tačiau, jei žuvis virinama be prieskonių, išvalyti vidurius. Vidų pabarstyti druska, pipirais, smulkiai supiaustytais petruškų

Kepta žuvis

Kepti galima įvairių rūšių žuvis. Gal skaniausia iš visų yra lydeka. Ruošiant keptimui, reikia žuvį nuaplauti, išvalyti vidurius. Vidų pabarstyti druska, pipirais, smulkiai supiaustytais petruškų

lapeliais, pašlakstyti citrinos sūka ir, jei norima, pridėti šiek tiek sviesto. Taip paruoštą žuvį suvynioti į aliumininį popierių ir galus užlenkti, kad neišgaruotų.

Kepti orkaitėje 375 laipsn. temperatūroje apie 30 minučių. Tinka keptos buvės, šilti ir šalti burokėliai.

Nevykęs bandymas

Vienturtė škotė žadėjo tekėti, bet jai rūpėjo patirti, ką labiau myli jos sužieduotinis: ją pačią ar jos turtą? Vieną dieną ji pranešė sužadėtiniui, kad jos tėvai subankrutavo ir ji liekanti be cento. Sužieduotinis nusiminė ir nuo tos dienos lošėsi ją lanke. Tačiau ir pati turtole nuo to laiko pradėjo jausti pasibaurėjimą žmonėmis. Išėjo iš namų ir daugiau negrįžo.

Apsinuodijimas maistu

Viena šeima, vyras ir žmona, pasveikė po stipraus apsinuodijimo maistu užklausė spaudoje, ar šitokie atsitikimai yra labai paplitę JAV-ėse?

Jiems atsakytą, kad vien praeitais meta's 17,567 žmonės susirgo apsinuodijimu, 40 proc. iš jų mokyklinio amžiaus vaikai. Maistas, nuo kurio dažniausiai apsinuodijama yra jaut'ena, kiaušienis ir kalakutas, remiantis National Communicable ligos centru.

Ir turbanas dabar "maxi". Turbanas, su jarda's pridėtos medžiagos, buvo modeluojamas Amerikos Skrybėlių instituto parodoje New Yorko, rodant pavasarinius kūrinius. Šilko turbanas, sukurtas Brookfair, gali būti dėvimas, kaip čia matome, dvejopu būdu.